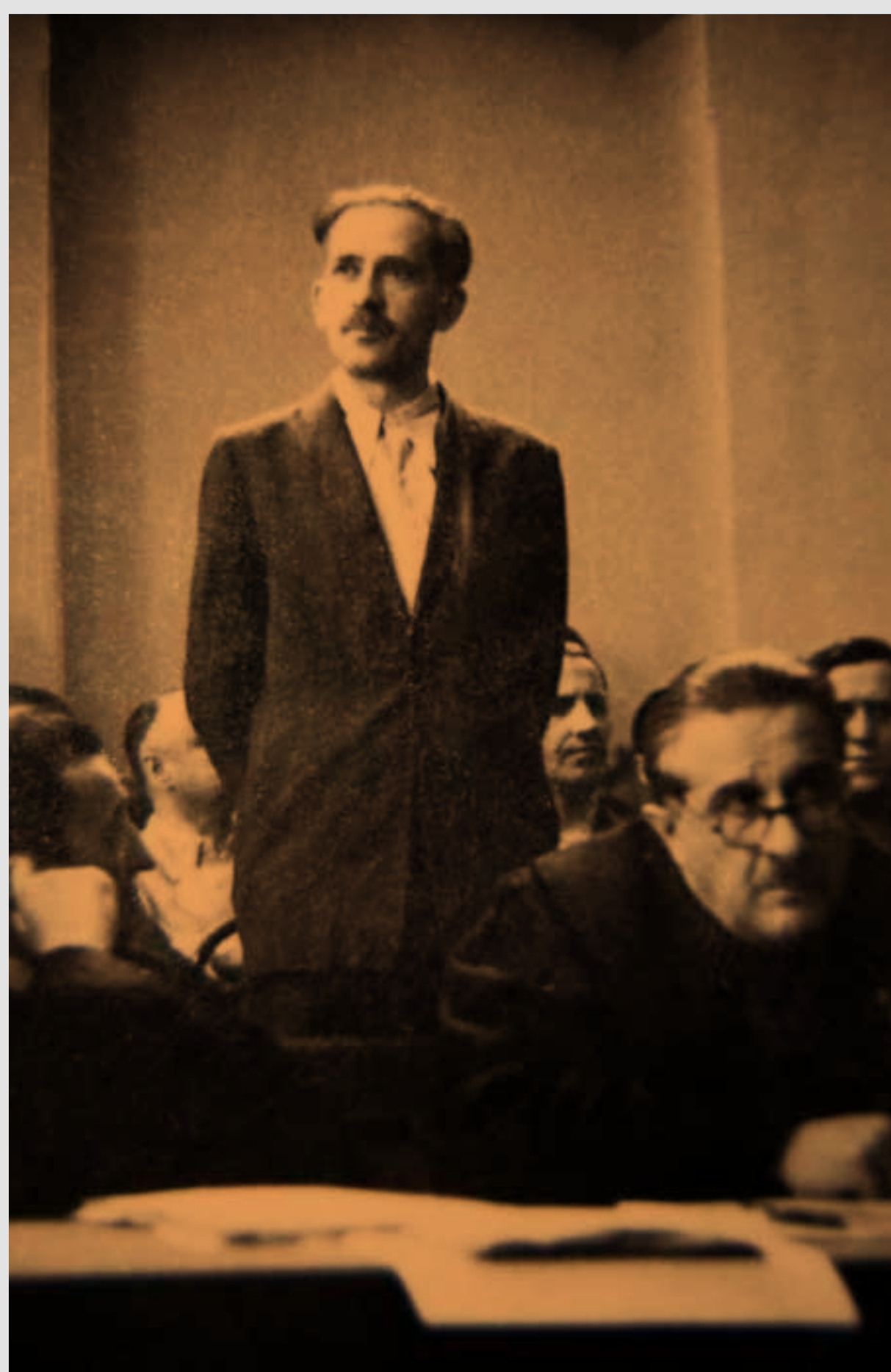
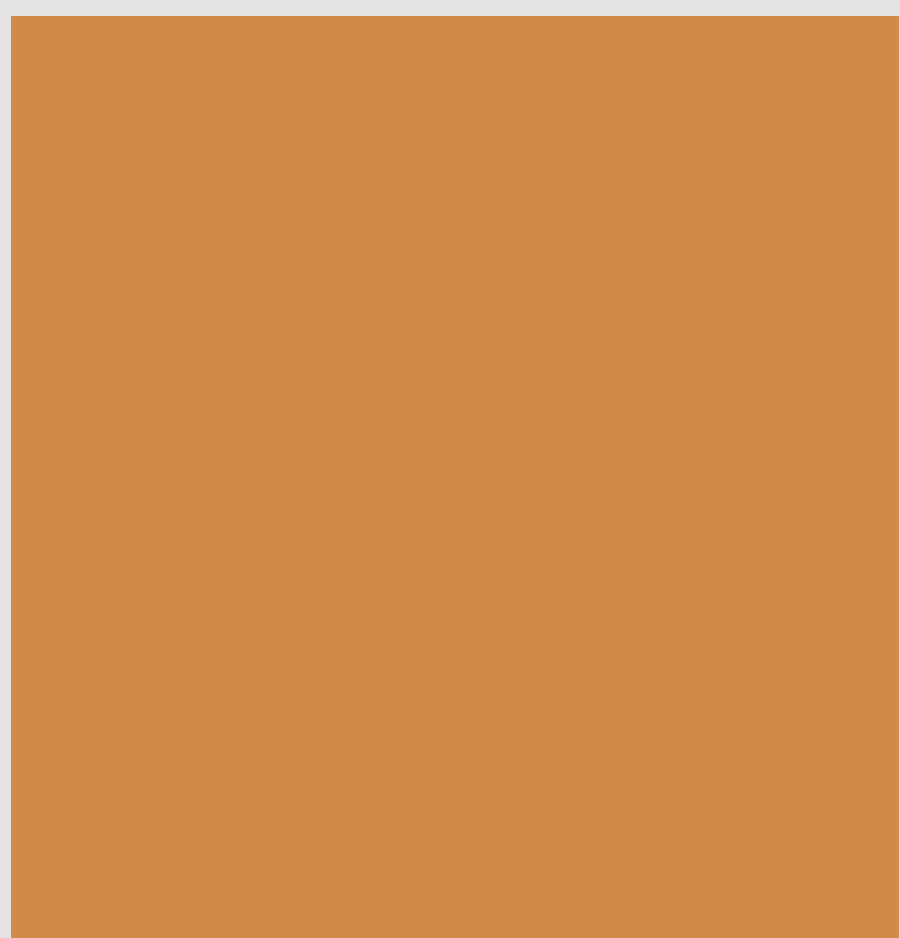
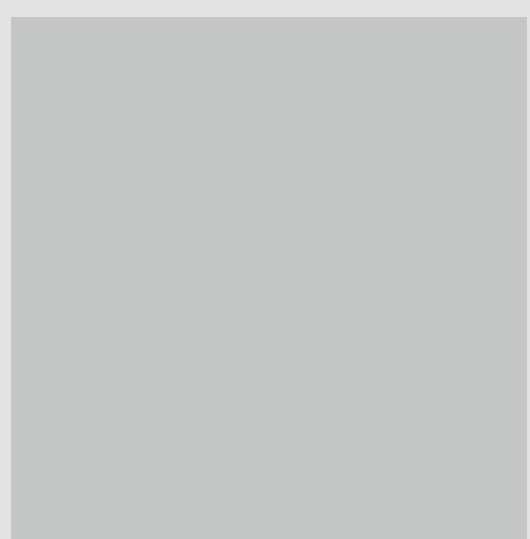
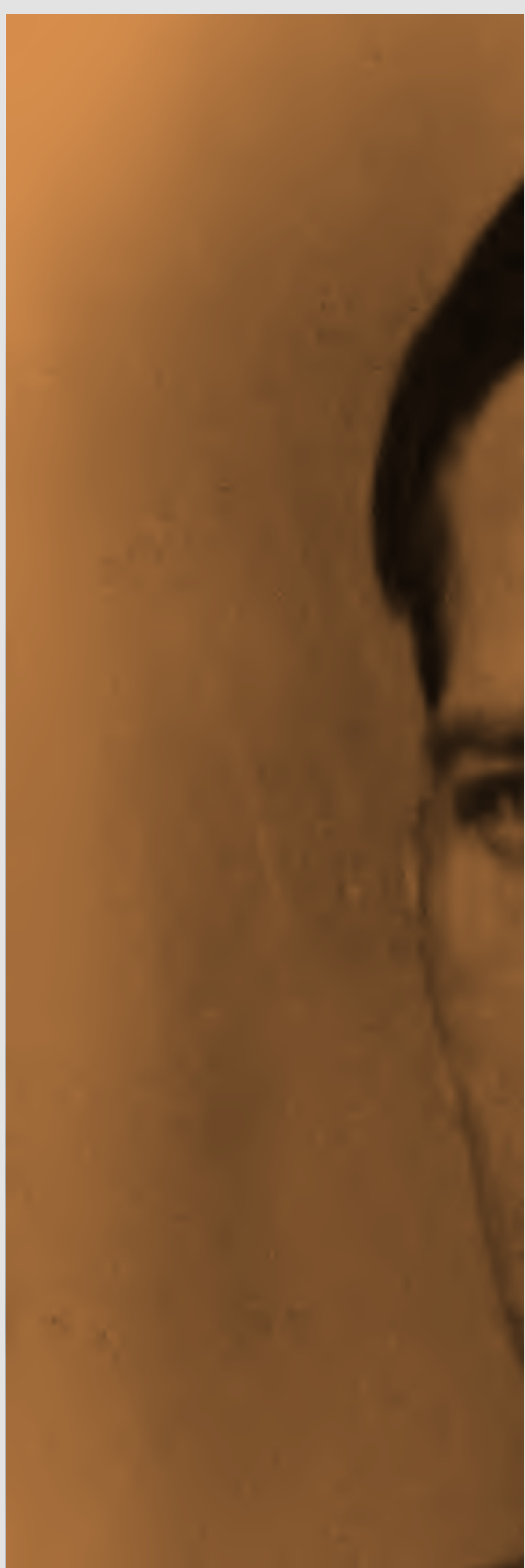
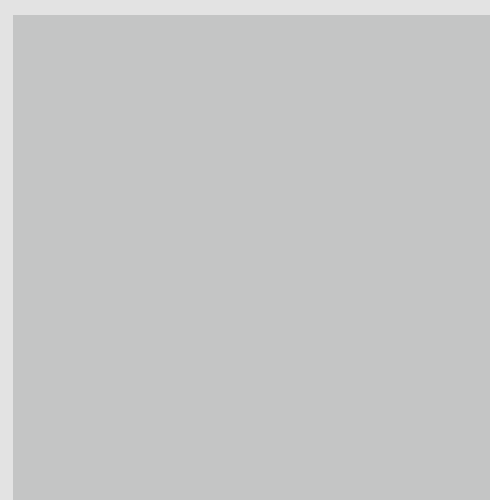

Stanisław Mierzwa

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

**BIOGRAFIE
WYSTAWY
ELEMENTARNE**

Wczesne lata

Stanisław Mierzwa urodził się 27 stycznia 1905 r. w Biskupicach Radłowskich nieopodal Tarnowa. Pochodził ze zubożałej, wielodzietnej rodziny chłopskiej. Jego ojciec Franciszek (ur. w 1839 r.) był dwukrotnie żonaty. Pierwsza małżonka Maria z d. Ziejka zmarła młodo, pozostawiając męża z pięciorgiem dzieci. Druga żona Karolina z d. Golba (ur. 1868 r.) urodziła ośmioro dzieci, w tym Stanisława. W 1912 r. rozpoczął on naukę w czteroletniej szkole ludowej w Biskupicach Radłowskich. W 1914 r. przerwał edukację z powodu wybuchu I wojny światowej. W czasie wojny Mierzwowie stracili dom, który spłonął w pożarze wsi. Na czas jego odbudowy przenieśli się do stodoły. Od 1916 r. Mierzwa kontynuował naukę przez dwa lata w Żabnie. Następnie został uczniem II Gimnazjum im. Hetmana Jana Tarnowskiego w Tarnowie, które ukończył w 1926 r. Rodzina musiała ponosić ogromne wyrzeczenia, aby zapewnić mu utrzymanie w mieście. Sytuacja zmieniła się na lepsze, gdy Stanisław podjął pracę w charakterze korepetytora.

→ Szkoła ludowa w Biskupicach Radłowskich, b.d.
📷 AIPN

↓ Grób rodziców Stanisława Mierzwę – Franciszka i Karoliny Mierzwów – na cmentarzu w Radłowie, 2024 r.
📷 Zbiory R. Kurka

↓ Stanisław Mierzwa jako uczeń, 1918 r. 📷 AIPN

→ Siostry Stanisława Mierzwę. Od lewej: Julia Szatko, Anna Kościuk z córką Emilią na kolanach i Bronisława Kalita, b.d. 📷 AIPN

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Niedoszły ksiądz, żołnierz i historyk

Po zdaniu matury w 1926 r. Stanisław Mierzwa – wbrew woli rodziców – wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie. Niestety musiał z niego zrezygnować, ponieważ zachorował na zapalenie płuc. Opuszczenie seminarium oznaczało objęcie go obowiązkiem odbycia służby wojskowej. Latem 1929 r. otrzymał wezwanie do stawienia się w Szkole Podchorążych Rezerwy Piechoty nr 9 w Berezie Kartuskiej. Ostatecznie z powodu stanu zdrowia zwolniono go ze służby, a kategorię wojskową „A” zmieniono mu na „C”. Jesienią tego roku ponownie rozpoczął naukę – tym razem na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Choć marzył o studiach na wydziale filozoficzno-historycznym, ze względu na trudną sytuację finansową rodziny wybrał kierunek zwiększający szanse samodzielnego utrzymania się, czyli prawo.

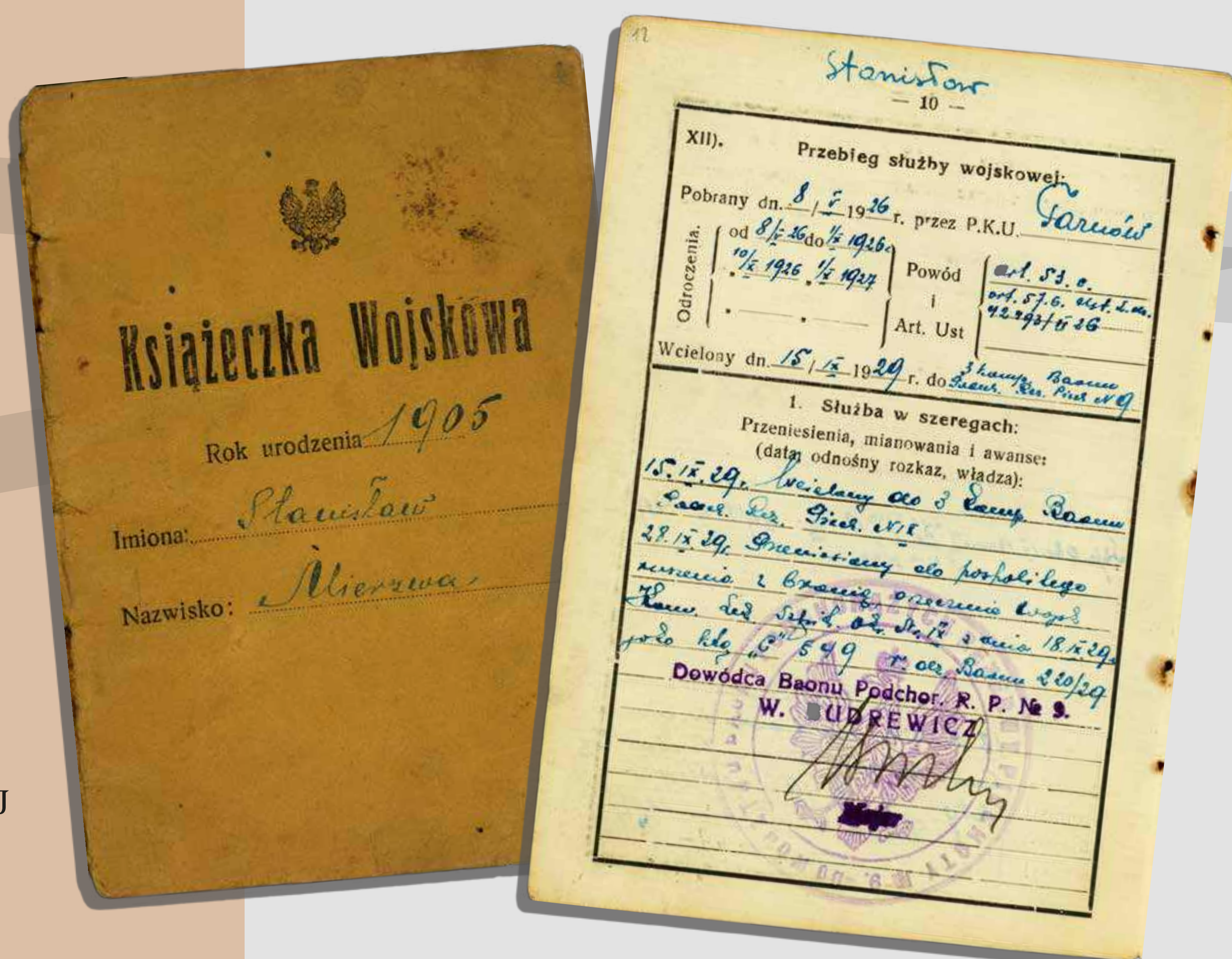
→ Uczniowie II Gimnazjum im. Hetmana Jana Tarnowskiego w Tarnowie pozujący do zdjęcia ze swoim wychowawcą Eugeniuszem Pillerem (siedzi na krześle). Pośrodku, w trzecim rzędzie od dołu stoi Stanisław Mierzwa, b.d.

← Stanisław Mierzwa jako absolwent gimnazjum, 1926 r.

→ Stanisław Mierzwa jako student Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie w towarzystwie matki – Karoliny Mierzwy, b.d.

← Okładka książeczki wojskowej Stanisława Mierzwy wraz ze stroną opisującą przebieg służby.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Mecenas z powołania

↑ Stanisław Mierzwa (szósty od lewej) jako student pierwszego roku prawa wśród członków Polskiej Akademickiej Młodzieży Ludowej przed Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego. Kraków, 24 XI 1929 r. AIPN

W latach 1929–1934 Stanisław Mierzwa był studentem na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Do 1941 r. jako magister prawa odbywał aplikację adwokacką w kancelarii Stanisława Grodzkiego. Bycie mecenasem traktował jako misję. Często udzielał bezpłatnej pomocy prawnej ubogim mieszkańcom wsi. Służył też wiedzą i doświadczeniem przy realizacji różnych przedsięwzięć społecznych, np. zaangażował się w rozwiązywanie problemów związanych z pozyskaniem działek pod budowę kościoła w rodzinnych Biskupicach Radłowskich. Jako adwokat pracował aż do przejścia na emeryturę w 1975 r. Jak stwierdził w jednym ze swoich późniejszych życiorysów, powodem takiej decyzji były jedynie ówczesne wytyczne władz państwowych: „że tylko do tego wieku może adwokat pracować”.

↑ Wizytówka informująca o otwarciu kancelarii adwokackiej przez Stanisława Mierzwę przy ul. Pijarskiej 5/7 w Krakowie, 1956 r. AIPN

↑ Legitymacja adwokacka Stanisława Mierzwy, 1945 r. Muzeum Ziemi Tarnowskiej

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Rodzina

↑ Uczestnicy uroczystości weselnych Stanisława i Heleny Mierzwów. Kościelniki, 22 II 1936 r. AIPN

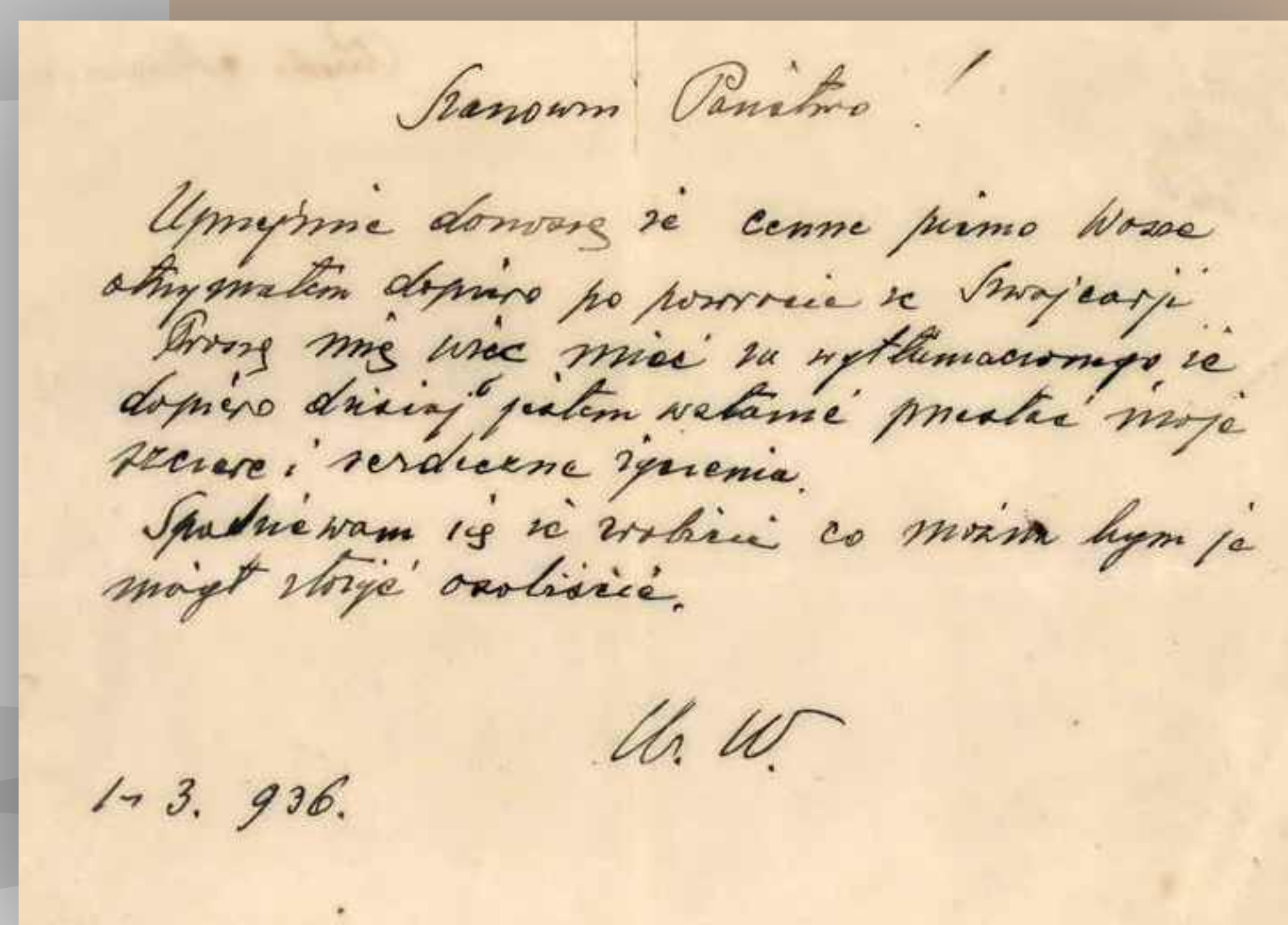

↑ Helena Mierzwa z d. Ściborowska, b.d. AIPN

↓ Stanisław Mierzwa z żoną Heleną oraz ich najstarszym synem Jackiem (ur. 1937 r.). AIPN

Stanisław Mierzwa swoją przyszłą żonę Helenę Ściborowską (ur. 16 listopada 1910 r.) poznał na początku lat trzydziestych XX w. Wiele ich łączyło. Podobnie jak on pochodziła z ubogiej rodziny chłopskiej (wychowała się w Kościelnikach pod Krakowem), w trakcie studiów na Wydziale Rolnym Uniwersytetu Jagiellońskiego również musiała pracować na własne utrzymanie. Jednocześnie była działaczką ruchu ludowego. Mierzwowie sakramentalnie tak powiedzieli sobie 22 lutego 1936 r. w kościele pw. Wszystkich Świętych w Górcie Kościelnickiej. Doczekali się czworga dzieci: Jacka (ur. 1937 r.), Wincentego (ur. 1939 r.), Jadwigi (ur. 1943 r.) oraz Wojciecha (ur. 1947 r.). Aby Stanisław mógł skupić się na swojej pracy politycznej, Helena poświęciła się rodzinie. Pomimo tych ograniczeń odnajdywała w sobie siły, by prowadzić działalność społeczną, a także dzięki swoim kontaktom ułatwiać mężowi współpracę m.in. z Ludowym Związkiem Kobiet. Stanisław Mierzwa dostrzegał wielką rolę kobiet w ruchu ludowym.

↑ List Wincentego Witosa z życzeniami dla nowożeńców – Stanisława i Heleny Mierzwów – nadany podczas pobytu na emigracji politycznej w Czechosłowacji, 1936 r. AIPN

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

***Nie urodzenie, nie spryt
czy medal, albo też prosty
ordynarny wyzysk drugiego,
ale jego praca i tylko praca
fizyczna czy umysłowa powinna
być oceną i stanowić o wartości
człowieka.***

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

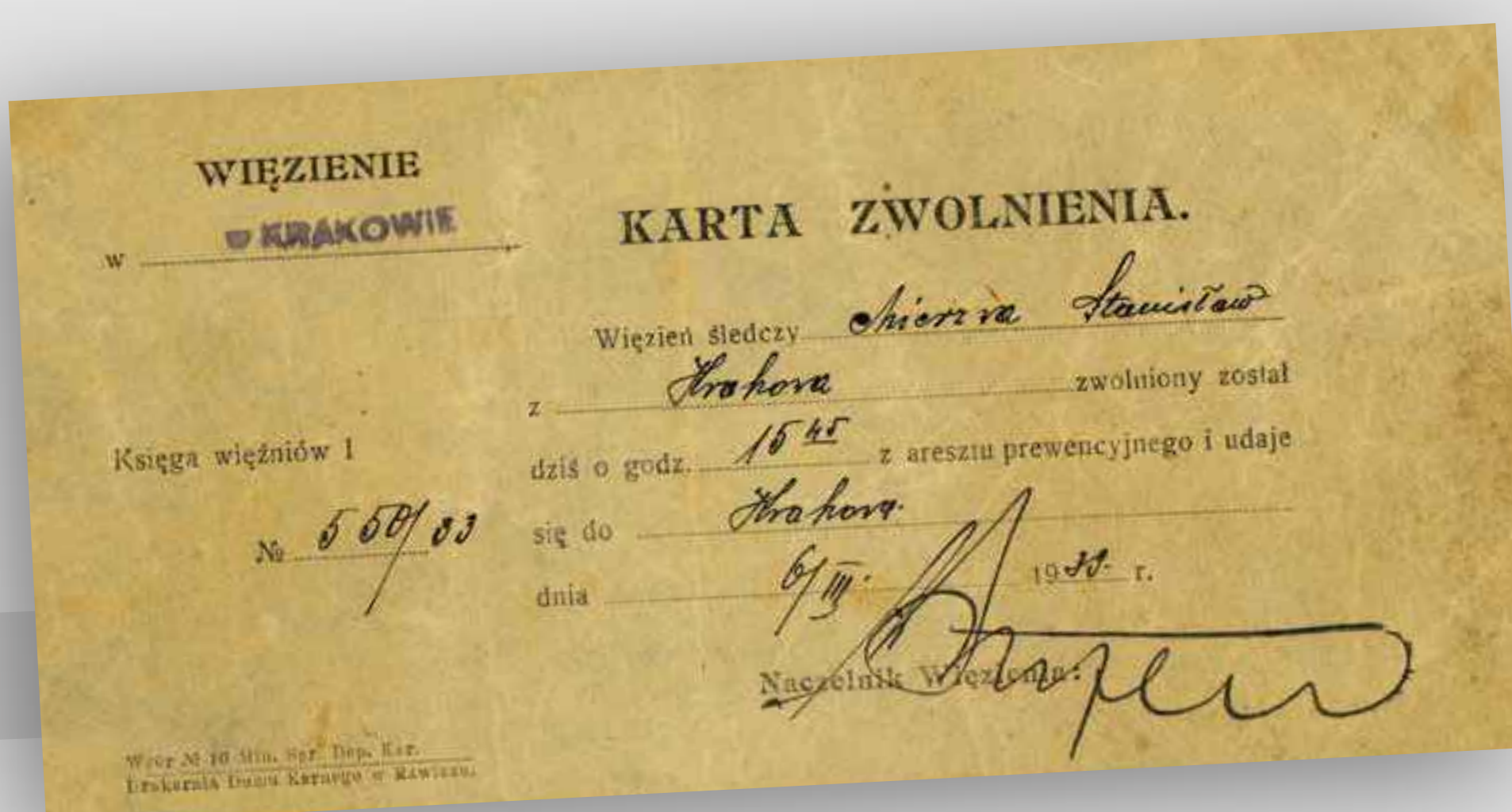
↑ Stanisław Mierzwa podczas
wygłaszania przemówienia w Milówce,
4 IX 1938 r. AIPN

Działacz ludowy

Stanisław Mierzwa przez całe swoje dorosłe życie był aktywnym działaczem ruchu ludowego. Już w okresie studiów należał do Polskiej Akademickiej Młodzieży Ludowej, w latach 1931–1933 pełnił funkcję prezesa Zarządu tej organizacji w Krakowie, a z czasem – wiceprezesa Ogólnopolskiego Zarządu. Równolegle zaangażował się w działania Związku Młodzieży Wiejskiej RP „Wici” i między 1933 a 1935 r. był prezesem Zarządu Wojewódzkiego. W 1932 r. rozpoczął też działalność polityczną w Stronnictwie Ludowym, które powstało ze zjednoczenia wszystkich stronnictw chłopskich. Realizował się także jako publicysta i członek redakcji czasopism „Znicz” i „Młoda Myśl Ludowa”. W latach trzydziestych XX w. Mierzwa uczestniczył w organizowaniu wystąpień chłopskich, m.in. największej w historii ruchu ludowego manifestacji w Nowosielskach, w której wzięło udział około 200 tys. osób. Współorganizował także ogólnopolski strajk chłopski w sierpniu 1937 r. Za tzw. działalność antyrządową był kilkakrotnie aresztowany.

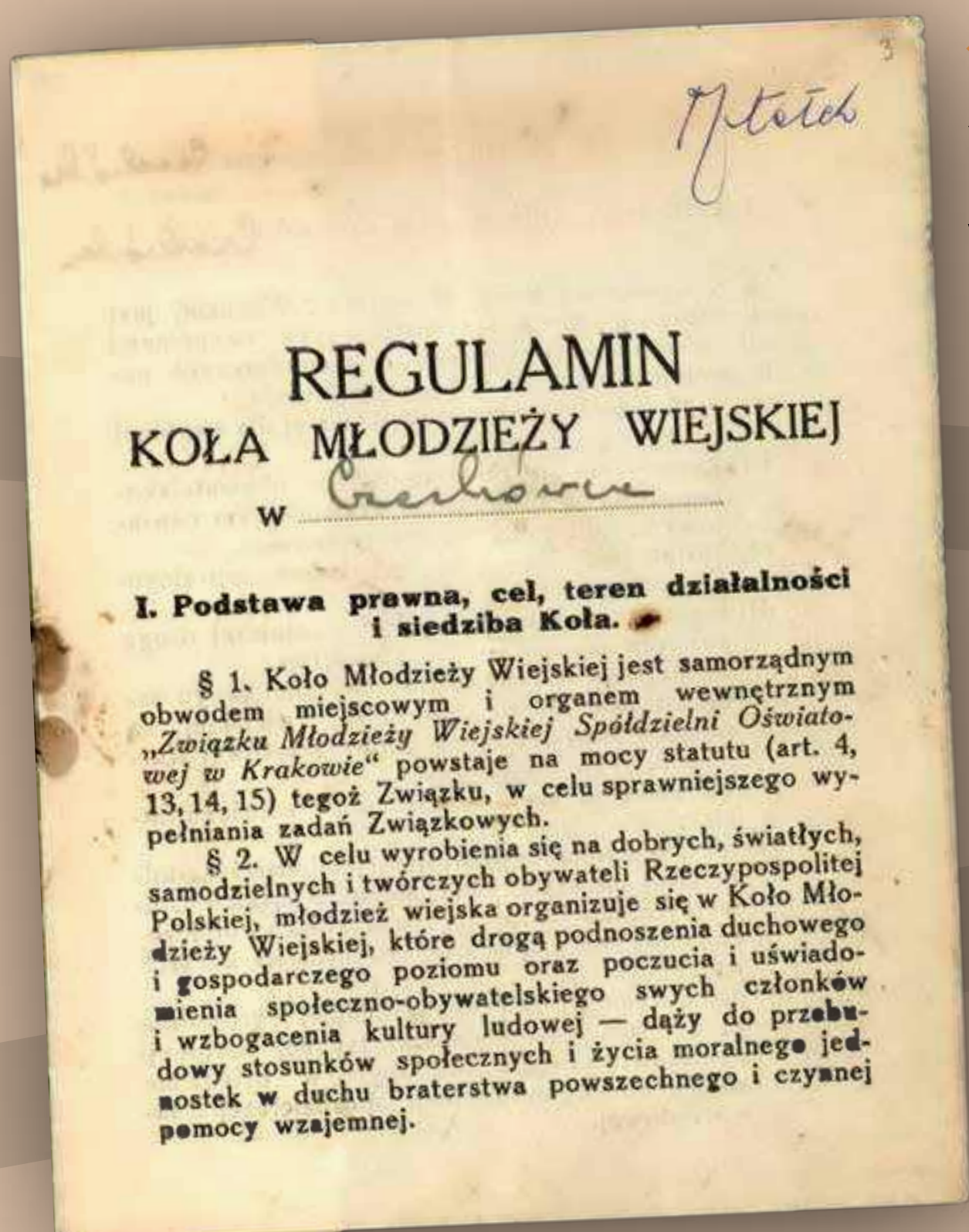

↑ Członkowie Rady Nadzorczej ZMW RP „Znicz” w Krakowie zgromadzeni w Domu Ludowym „Wisła” przy ul. Radziwiłłowskiej 23. Stanisław Mierzwa stoi drugi od lewej. Kraków, 1934/1935 r. AIPN

← Karta zwolnienia Stanisława Mierzwy z aresztu prewencyjnego. Kraków, 6 III 1939 r. AIPN

↓ Uczestnicy I Zjazdu Wojewódzkiego Związku Młodzieży Wiejskiej RP „Znicz”, będącego częścią ogólnopolskiego związku znanego jako „Wici”, pod pomnikiem Grunwaldzkim. Kraków, 6 VII 1930 r. AIPN

← Pierwsza strona regulaminu Koła Młodzieży Wiejskiej, b.d. AIPN

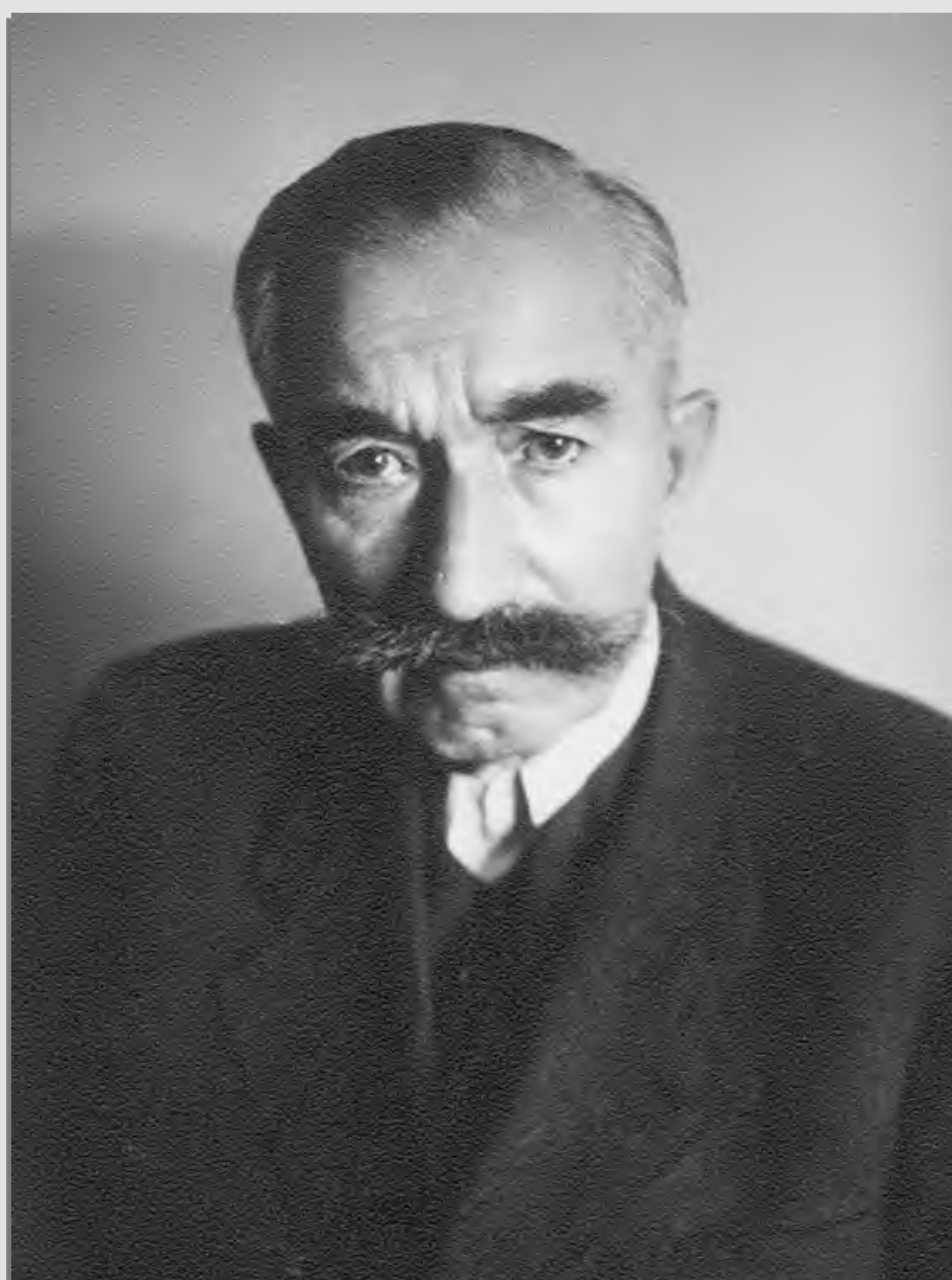

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Delegat Wincentego Witosa

Głównym powodem włączenia się Stanisława Mierzwy w działalność ruchu ludowego była fascynacja Wincentym Witosem, wybitnym przywódcą chłopów, współtwórcą niepodległej Polski. W latach 1920–1926 Witos trzykrotnie sprawował funkcję premiera Rzeczypospolitej Polskiej, w tym w okresie wojny polsko-bolszewickiej. W 1926 r. w wyniku przewrotu majowego obalono jego trzeci rząd. W 1930 r. został aresztowany i osadzony na wiele tygodni w twierdzy w Brześciu. W tzw. procesie brzeskim władze sanacyjne oskarżyły go o przygotowywanie zamachu stanu i skazały na półtora roku więzienia. Aby go uniknąć, Witos udał się w 1933 r. do Czechosłowacji. Właśnie wtedy Mierzwa zaczął ściśle współpracować z przywódcą ludowców. Od 1934 r. regularnie go odwiedzał, by zdawać mu relacje nt. działalności ruchu ludowego. Stał się dla Witosa osobą zaufaną do tego stopnia, że pełnił funkcję pośłańca przekazującego polecenia dla ludowców w Polsce. Wiosną 1939 r., po powrocie byłego premiera do ojczyzny, Mierzwa został najbliższym współpracownikiem Witosa.

↓ Wincenty Witos (1874–1945), najwybitniejszy przywódca ruchu ludowego w Polsce, jeden z Ojców Niepodległości, mistrz Stanisława Mierzwy, b.d. AIPN

↑ Legitymacja Polskiego Związku Narciarskiego, dzięki której Stanisław Mierzwa mógł przekraczać granicę z Czechosłowacją w celu odbywania spotkań z Wincentym Witosem, 1937/1938 r. Muzeum Ziemi Tarnowskiej

↑ Od lewej: Stanisław Mierzwa, Wincenty Witos oraz nierozpoznany mężczyzna podczas spaceru miejskim chodnikiem nieopodal redakcji tygodnika „Piast”. Kraków, 1939 r. AIPN

↑ Obchody Święta Ludowego w Mościskach. Przy stole siedzą (od prawej): Władysław Witek, Wincenty Witos, Franciszek Cuzytek. Drugi od prawej stoi Stanisław Mierzwa, 28 V 1939 r. b.d. AIPN

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

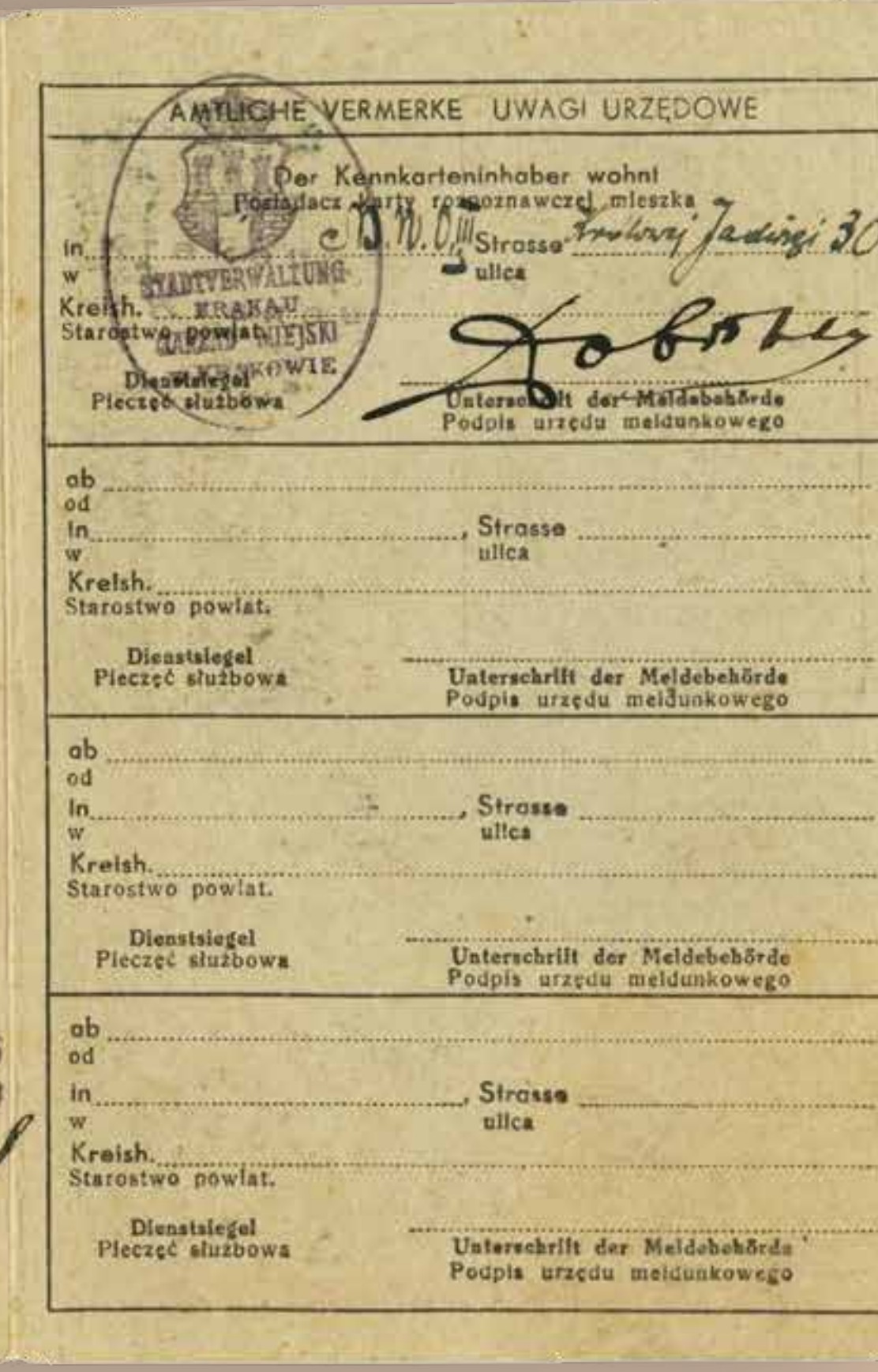
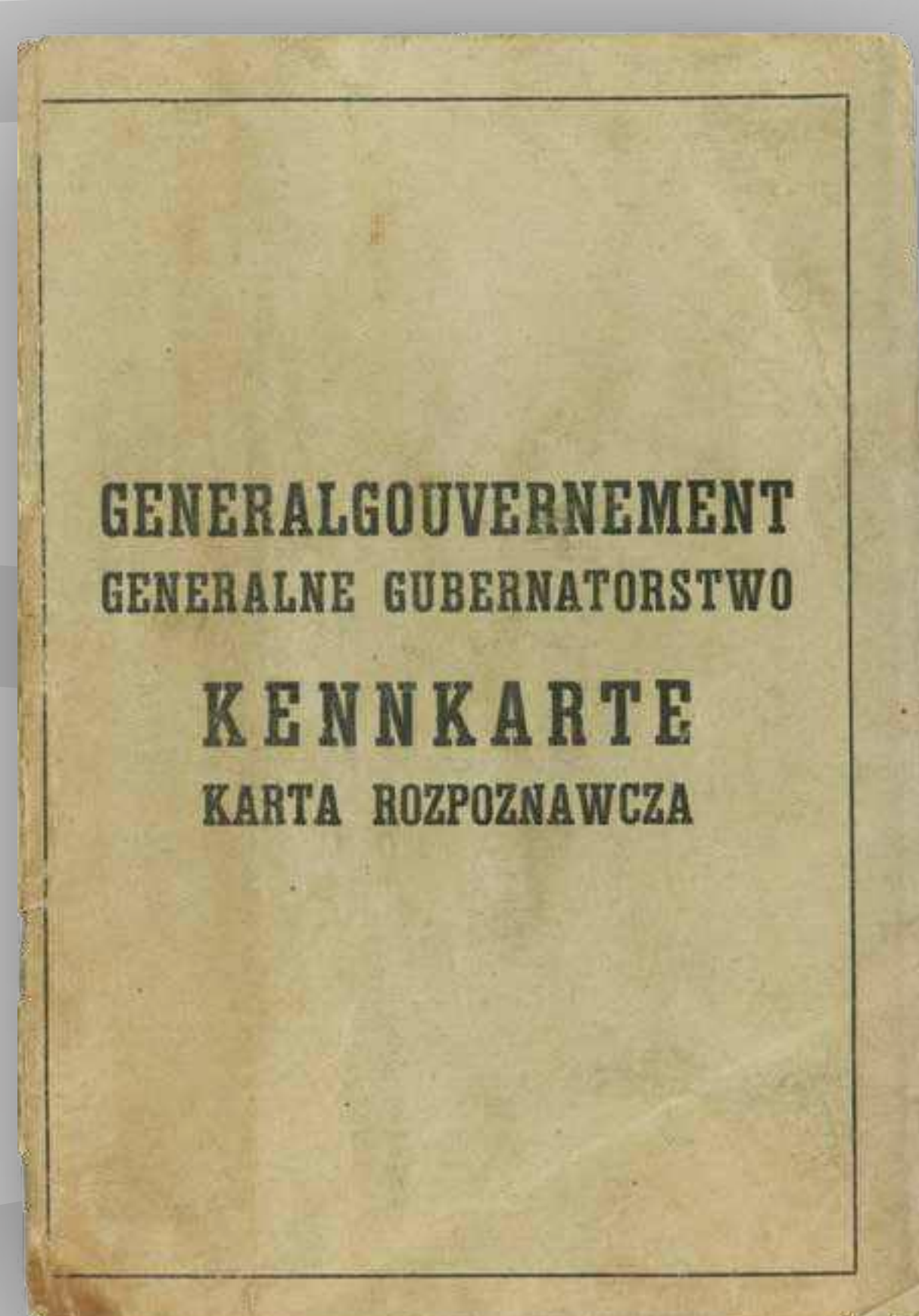
„Słomka”

→ Od lewej: Jan Witaszek „Drag”, Stanisław Mierzwa „Słomka” oraz Józef Marcinkowski „Tracz”, członkowie Okręgowego Kierownictwa Ruchu Ludowego „Roch” na Małopolskę i Śląsk. Fotografia wykonana z okazji 25-lecia powołania konspiracyjnych struktur ruchu ludowego w okresie okupacji niemieckiej, 5 XII 1964 r. AIPN

Podczas okupacji niemieckiej Stanisław Mierzwa wszedł w skład konspiracyjnych struktur ruchu ludowego i przyjął pseudonim „Słomka”. Jako członek Okręgowego Kierownictwa Ruchu Ludowego na Małopolskę i Śląsk miał duży wpływ na kształt i działalność konspiracji na tych terenach. Pełnił tam rolę zwierzchnika Okręgu VI Batalionów Chłopskich. W kolejnych latach wojny coraz więcej miejsca w obowiązkach Mierzwy zajmowała działalność w strukturach Centralnego Kierownictwa Ruchu Ludowego, które stanowiło władzę zwierzchnią dla większości konspiracyjnych organizacji chłopskich. Do kompetencji Mierzwy należało m.in. utrzymywanie kontaktów z Delegaturą Rządu RP na Kraj, innymi partiami oraz Armią Krajową. W styczniu 1944 r. został członkiem Rady Jedności Narodowej, politycznej reprezentacji Polskiego Państwa Podziemnego, w której był przedstawicielem Stronnictwa Ludowego. Przez cały okres okupacji utrzymywał też kontakty z Wincentym Witosem, a pod koniec 1944 r. zapewnił mu schronienie przed ścigającymi go Niemcami.

→ Kenkarta (karta rozpoznawcza) wystawiona na Stanisława Mierzwę, 10 VII 1942 r. Muzeum AK

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

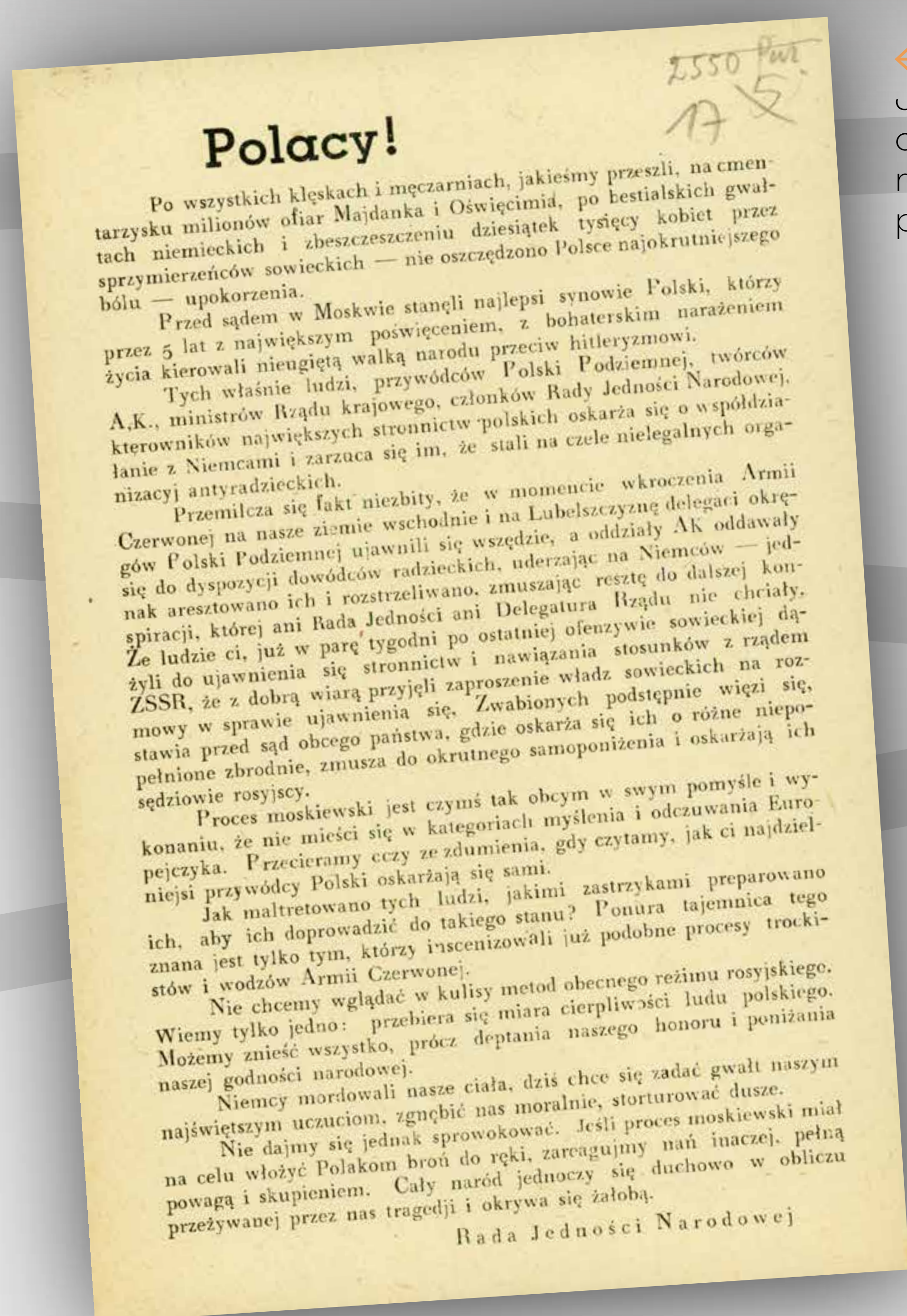
Proces szesnastu

↓ Tymczasowe zaświadczenie nr 1153 wystawione Stanisławowi Mierzwie w Moskwie 30 VII 1945 r. w związku z jego powrotem do Polski po czteromiesięcznym uwięzieniu. Muzeum AK

The image shows a temporary certificate (ZAŚWIADCZENIE) issued by the Polish Embassy in Moscow on July 30, 1945. It is for Stanisław Mierza, born in Biskupicach, Kraków, in 1905. The certificate is signed by Marian Ciechanowski, Secretary of the Embassy. It states that Mierza is returning to Poland for a permanent stay and that the certificate is valid for 14 days after crossing the border. The document is stamped with the Polish Embassy in Moscow and the Ministry of Foreign Affairs in Moscow.

28 marca 1945 r. Stanisław Mierzwa został aresztowany przez funkcjonariuszy NKWD. Pojmano go wraz z innymi przywódcami Polskiego Państwa Podziemnego. Porwanych Polaków prawie trzy miesiące przesłuchiwało w więzieniu NKWD na Łubiance. W dniach 18–21 czerwca 1945 r. w stolicy Związku Sowieckiego Mierzwa był sądzony i został skazany przez Kolegium Wojskowe Sądu Najwyższego ZSRS w pokazowym procesie szesnastu. Akcja ta miała charakter polityczny. Chodziło o ukaranie polskich władz za rzekomą działalność skierowaną przeciw Armii Czerwonej, zagrażającą interesom ZSRS, a także wymierzoną przeciwko Narodom Zjednoczonym w ich walce z Niemcami. De facto była to kara wymierzona w przedstawicieli reprezentujących całe polskie podziemie. W wyniku oskarżenia Stanisław Mierzwa spędził w moskiewskim więzieniu w sumie cztery miesiące. 30 lipca 1945 r. został zwolniony i powrócił do Polski rządzonej przez prosowieckich komunistów.

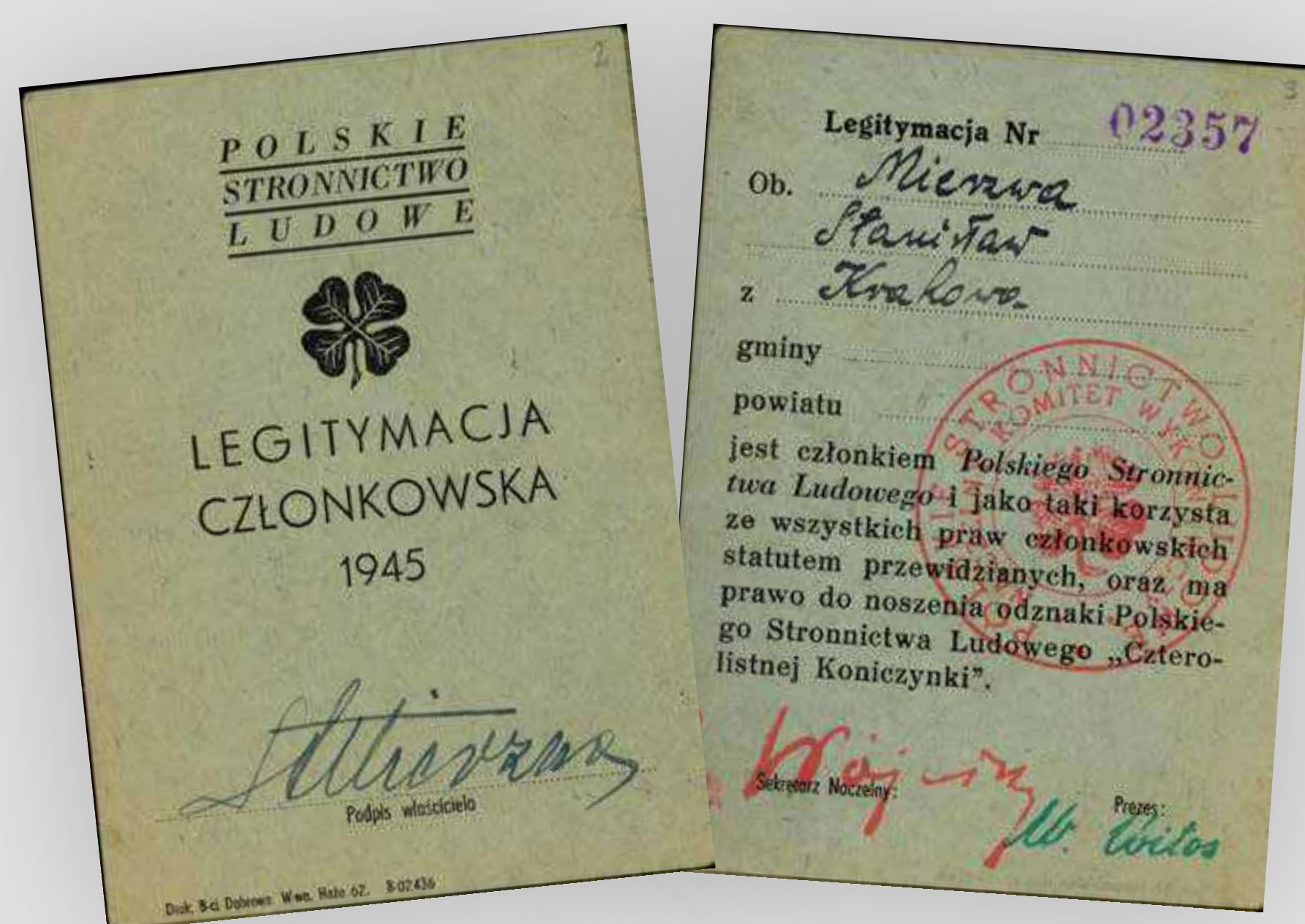
← Ulotka sygnowana przez Radę Jedności Narodowej zawierająca odezwę do Polaków w sprawie moskiewskiego procesu szesnastu przywódców PPP, 1945 r. AIPN

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Ostatni raport

Po zwolnieniu z moskiewskiego więzienia Stanisław Mierzwa powrócił do aktywności politycznej i społecznej. Od sierpnia 1945 r. zaangażował się w działalność niezależnego od komunistów Polskiego Stronnictwa Ludowego, w którym – podobnie jak w przedwojennym SL – został wybrany do dwóch centralnych organów kierowniczych. Rok 1945 stał się również dla Mierzwy czasem pożegnania z przywódcą ruchu ludowego, Wincentym Witosem, który zmarł 31 października 1945 r. w Krakowie. Mierzwowie sprawowali opiekę nad Witosem w ostatnich tygodniach jego życia, a Stanisław był najważniejszym organizatorem jego pogrzebu. Uroczystość przybrała charakter nie tylko państwowy – ze względów propagandowych brały w niej udział najważniejsze osoby komunistycznej Polski (Bolesław Bierut czy Marian Spychalski), ale przede wszystkim manifestacyjny, podkreślający rangę ruchu ludowego. Podczas tego wydarzenia Mierzwa wygłosił przemówienie w formie symbolicznego „ostatniego raportu”, nawiązującego do raportów, jakie zwykł składać swojemu przywódcy za jego życia.

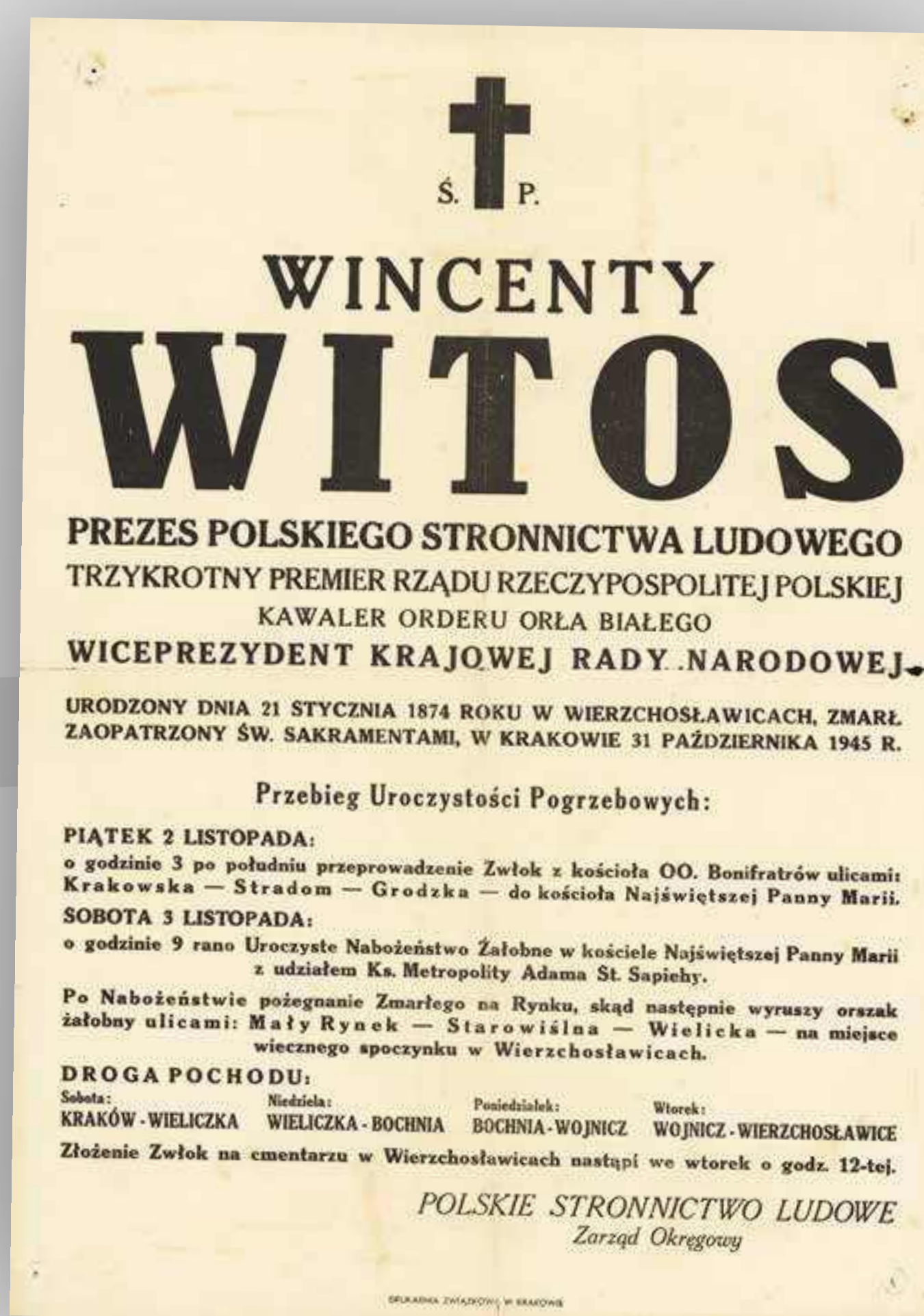

← W PSL Stanisław Mierzwa pełnił m.in. funkcję zastępcy sekretarza generalnego Naczelnego Komitetu Wykonawczego oraz członka Rady Naczelnej. Na zdjęciu legitymacja członkowska PSL z 1945 r. należąca do Mierzwy. AIPN

→ Wincenty Witos na łożu śmierci w otoczeniu żegnających go bliskich. Od lewej: Wincenty Stawarz (wnuk Witos), Monika Kaczor, Helena Mierzwa z d. Ściborowska (żona Stanisława Mierzwy), Jan Kaczor. Kraków, 31 X 1945 r. AIPN

← Klepsydra małopolskiego Zarządu Okręgowego PSL informująca o przebiegu uroczystości pogrzebowych Wincentego Witosy odbywających się w dniach 2–6 XI 1945 r. AIPN

→ Kondukt pogrzebowy za trumną Wincentego Witosy przebył trasę z Krakowa do Wierchosławic. Brzesko, 5 XI 1945 r. AIPN

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

***Tak jak kiedyś, na tym samym rynku
krakowskim, zebrały się masy wojska,
mieszczan i chłopów, by witać hetmana
w sukmanie, Tadeusza Kościuszkę,
tak dziś zebrały się wszystkie stany,
by Cię pożegnać, jak chłopskiego
hetmana w drodze na wieczny
spoczynek.***

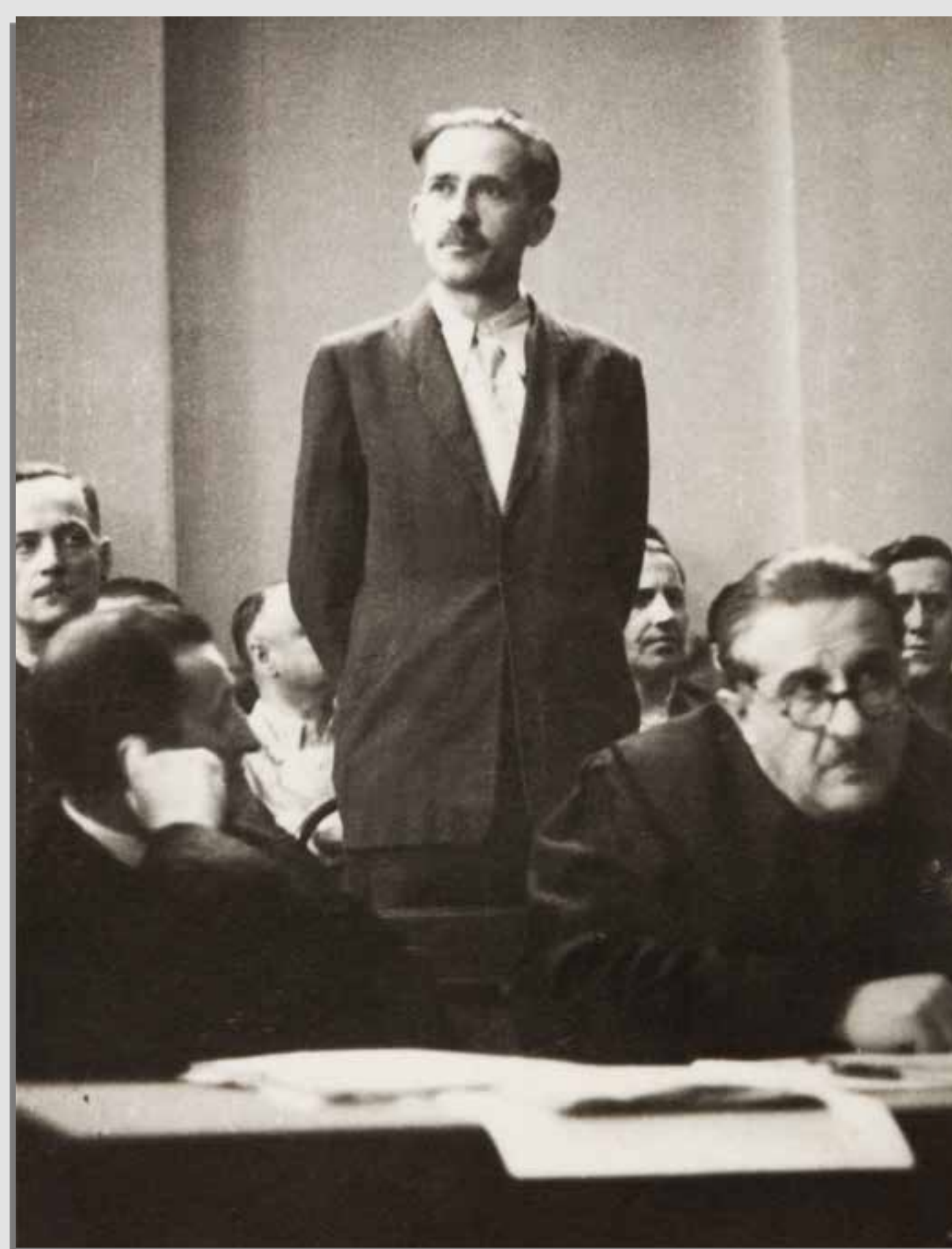

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

↑ Stanisław Mierzwa
wygłaszający „ostatni
raport” podczas uroczystości
pogrzebowych Wincentego
Witosa na Rynku Głównym
na Starym Mieście w Krakowie,
3 XI 1945 r. 📷 AIPN

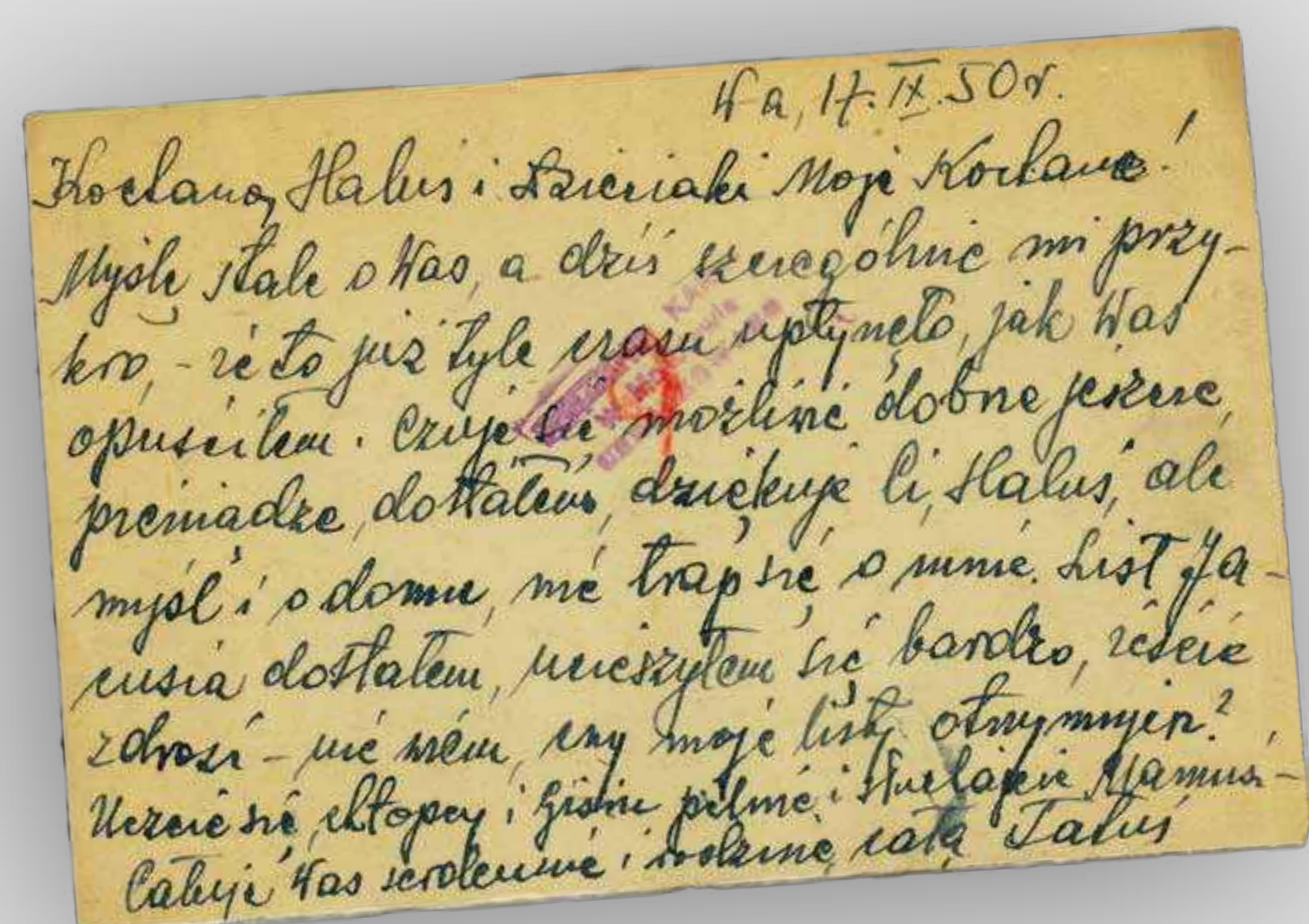
Proces krakowski

W 1946 r. komuniści zintensyfikowali akcję mającą na celu likwidację Polskiego Stronnictwa Ludowego. Stanisław Mierzwa został aresztowany przez funkcjonariuszy Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego i postawiono mu zarzut współpracy z organizacją konspiracyjną Wolność i Niezawisłość. Podczas pokazowego procesu (tzw. procesu krakowskiego) w sierpniu i we wrześniu 1947 r. Mierzwa zasiadł na ławie oskarżonych wraz z innymi działaczami PSL oraz członkami II Zarządu Głównego WiN. Skazano go na dziesięć lat więzienia. Jego rodzina znalazła się wówczas niezwykle ciężkiej sytuacji, tym bardziej że na początku 1947 r. urodził się najmłodszy syn Mierzwów Wojciech. Na mocy amnestii Stanisławowi złagodzono wyrok do siedmiu lat. W latach 1946–1953 przebywał w zakładach karnych w Krakowie przy ul. Montelupich, we Wronkach oraz w Warszawie przy ul. Rakowieckiej. Do końca życia był inwigilowany przez komunistyczny aparat bezpieczeństwa PRL.

← Stanisław Mierzwa w trakcie procesu krakowskiego w 1947 r.

📍 Muzeum Ziemi Tarnowskiej

↑ List Stanisława Mierzwę do rodziny z 17 IX 1950 r., nadany z więzienia przy ul. Rakowieckiej w Warszawie. 📍 AIPN

← Zdjęcie Stanisława Mierzwę wykonane podczas śledztwa lub odbywania przez niego kary więzienia, b.d. 📍 AIPN

→ Gmach więzienia Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego przy ul. Montelupich, w którym część wyroku odbywał Stanisław Mierzwa. Kraków, b.d. 📍 AIPN

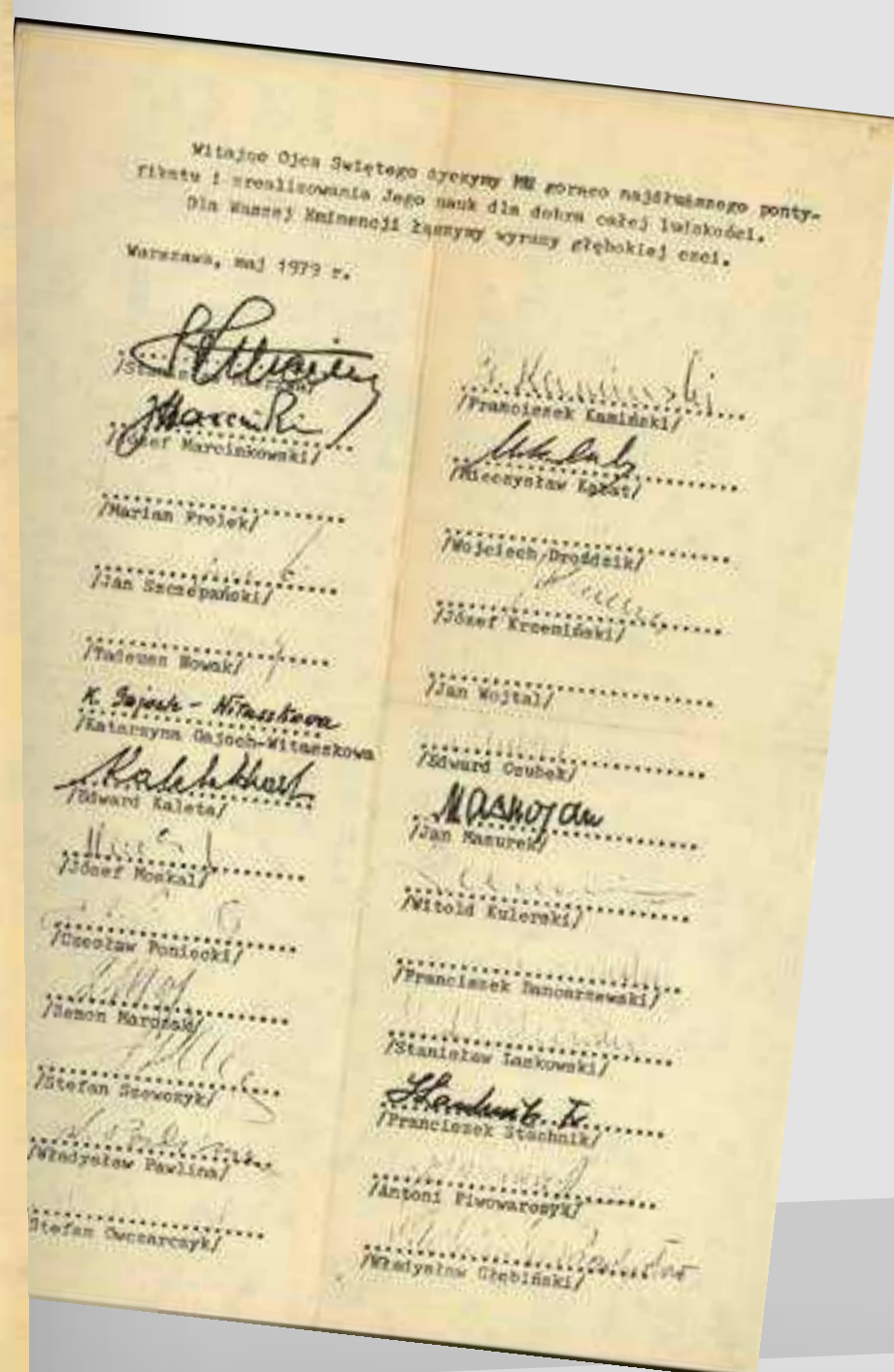
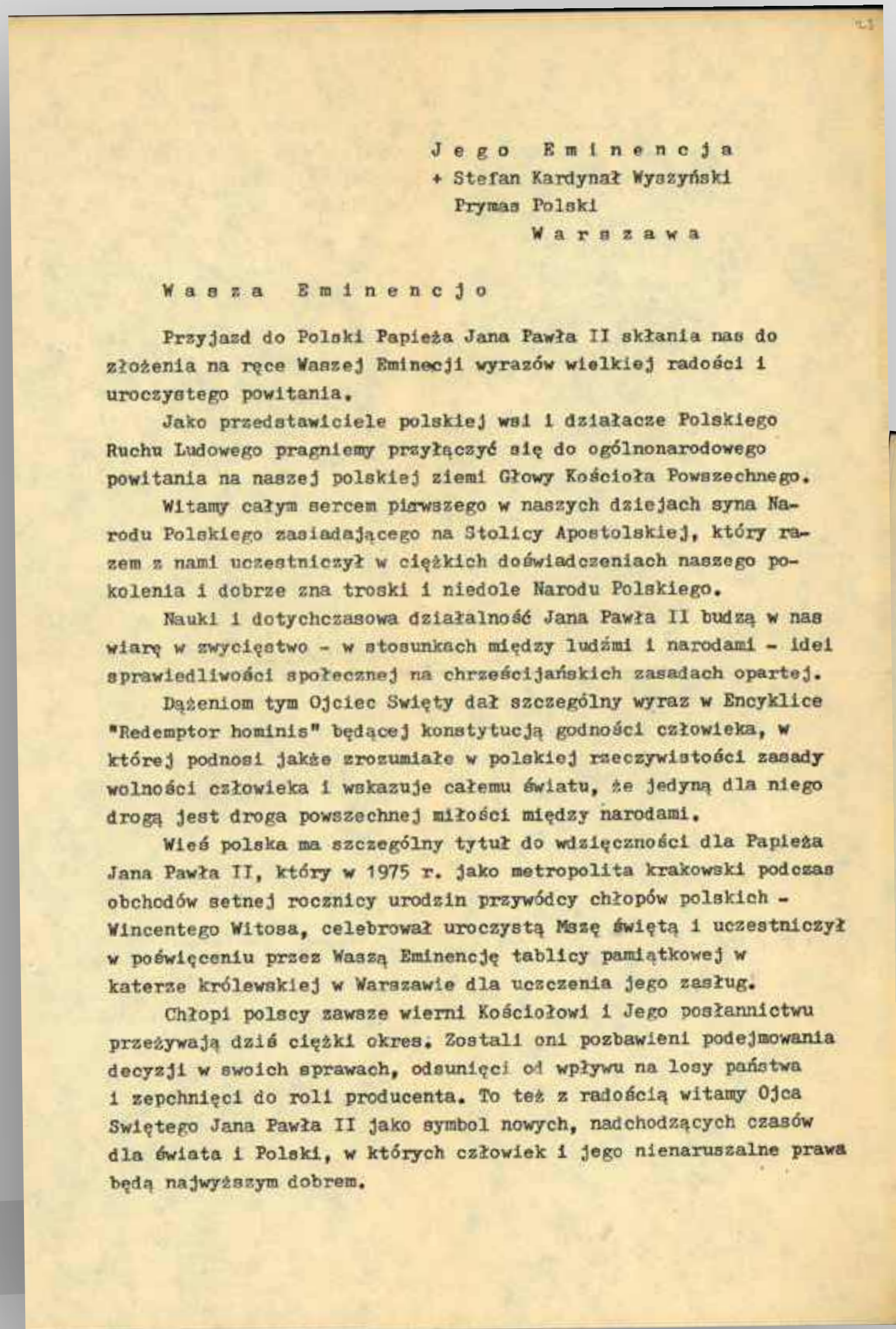

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

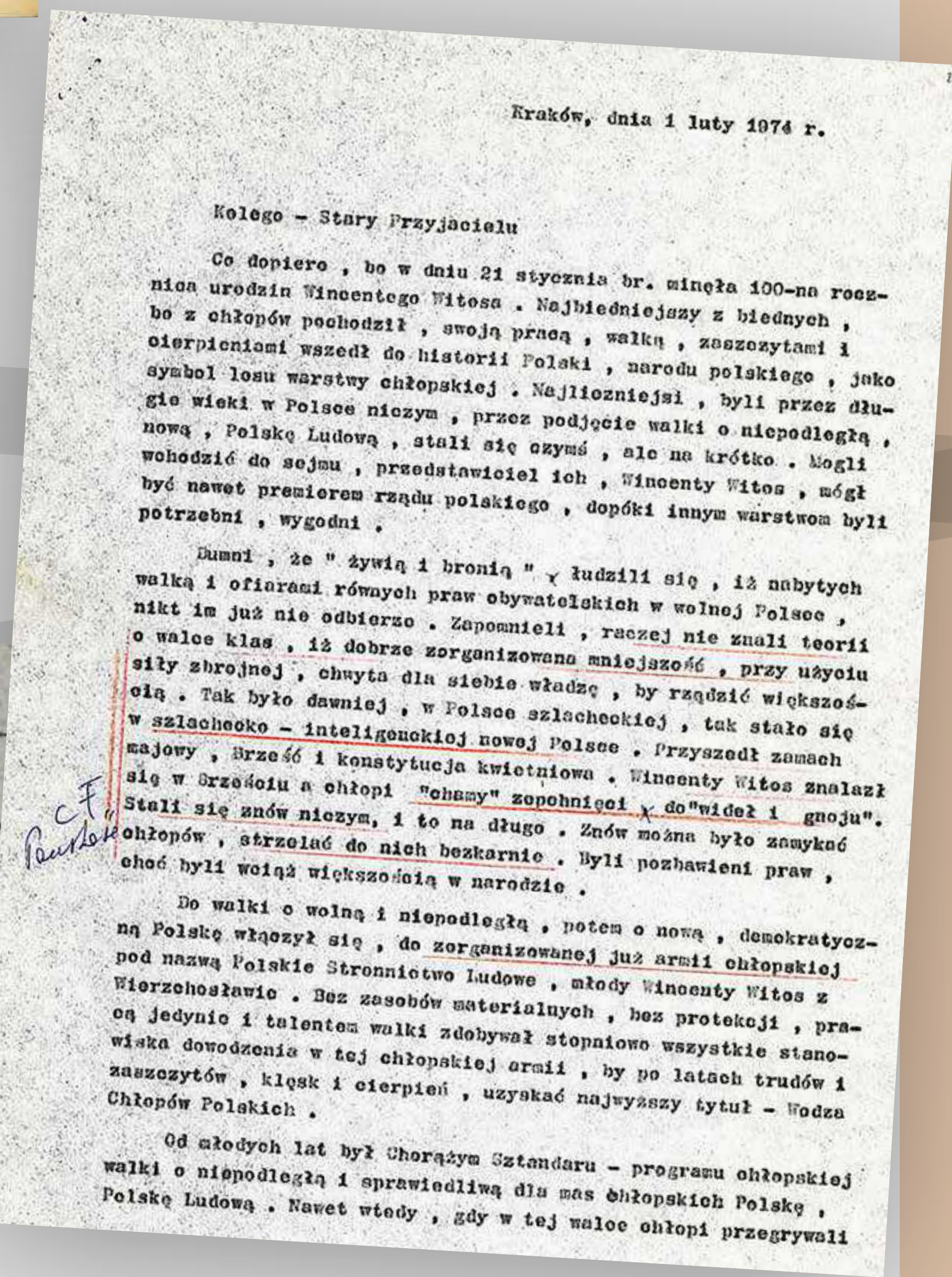
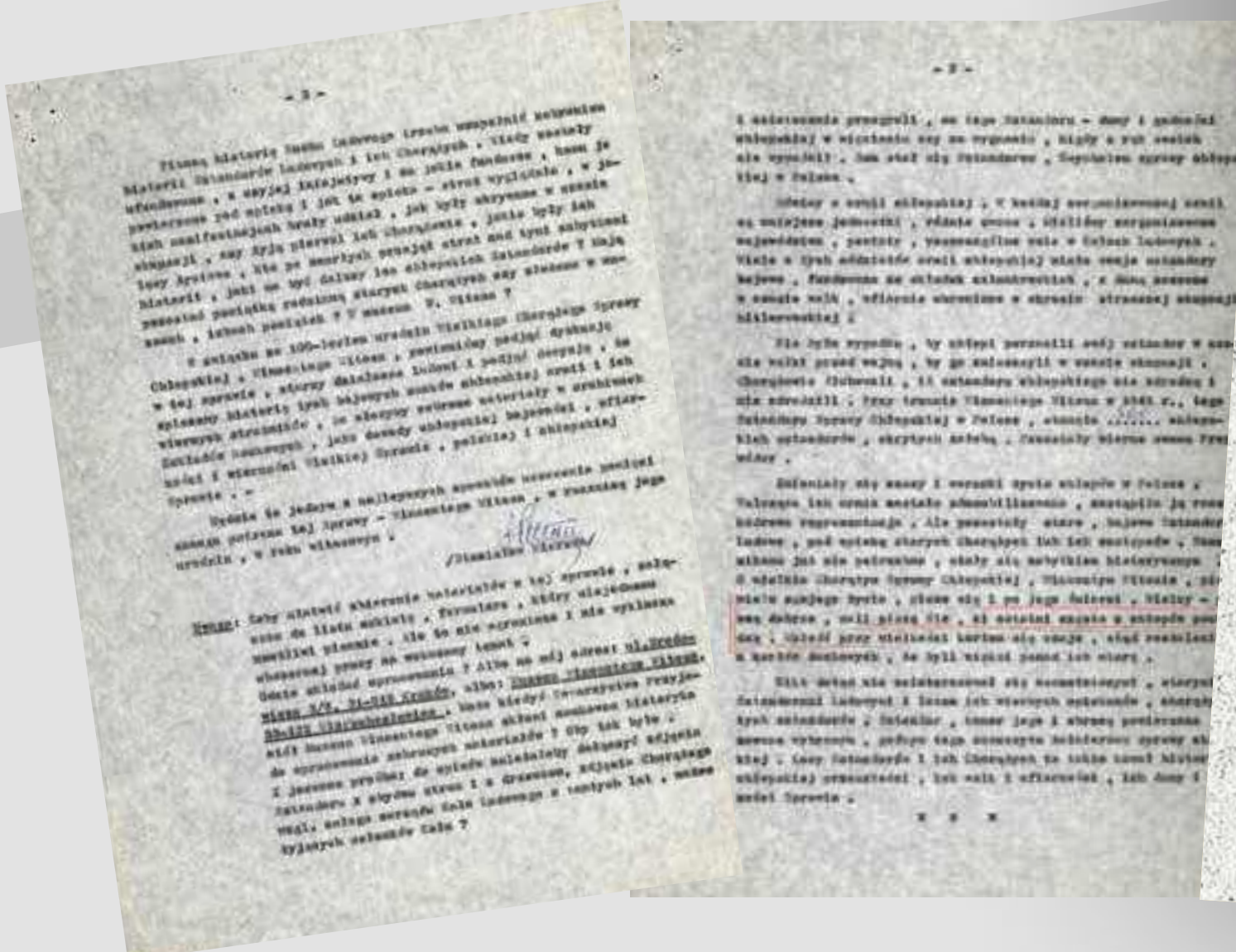
Ostatnie dekadady PRL

→ Stanisław Mierzwa przemawia na cmentarzu parafialnym w Beszowej podczas obchodów rocznicy śmierci Józefa Dąbrowskiego, zmarłego w lipcu 1937 r. AIPN

↓ Pismo działaczy ludowych do Prymasa Polski, kard. Stefana Wyszyńskiego z maja 1979 r., wysłane z okazji pierwszej pielgrzymki do Polski papieża Jana Pawła II. AIPN

→ Jeden z osiemnastu listów autorstwa Stanisława Mierzwy adresowanych do „Przyjaciela”, napisanych w latach 1966–1985, krzewiących tradycję ruchu ludowego. Każdy z nich przepisywał na maszynie ponad sto razy i wysyłał osobom o podobnych, a także odmiennych poglądach politycznych, co do których miał poczucie, że może je przekonać do swoich racji. AIPN

Aktywność Stanisława Mierzwy w PRL ukierunkowana była głównie na ochronę dziedzictwa niezależnego ruchu ludowego. Zgromadził wokół siebie aktywistów, którym po latach nadano miano krakowskich konfederatów. Nie zdecydował się na wstąpienie do uależnionego od komunistów Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego, choć przez lata był do tego namawiany. Z powodu braku możliwości prowadzenia otwartej polityki skupił się na działalności społecznikowskiej. Wobec organizacji opozycyjnych powstałych w drugiej połowie lat siedemdziesiątych – KOR oraz ROPCiO – pozostawał zdystansowany. Latem 1980 r. w czasie strajków niepokoił się, że spowodują one reakcję komunistów, która przerodzi się w kolejną tragedię narodu. Do działalności reprezentującego interesy chłopów NSZZ RI „Solidarność”, utworzonego w 1981 r., odnosił się z życzliwością. Po zakończeniu stanu wojennego zgodził się na ograniczone kontakty z ZSL inicjowane przez działaczy tej partii. Miały one jednak wyłącznie na celu upamiętnianie Wincentego Witosa w Warszawie i Tarnowie oraz żołnierzy Batalionów Chłopskich.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Kustosz pamięci o Wincentym Witosie

← Stanisław Mierzwa (trzeci od prawej) biorący udział w pochodzie z okazji Zaduszek Witosowych. Wierzchosławice, b.d. AIPN

→ Stanisław Mierzwa przemawia podczas uroczystości odsłonięcia pomnika Wincentego Witosy przed Uniwersytetem Ludowym. Wierzchosławice, 12 IX 1982 r. AIPN

← Prace nad pomnikiem Wincentego Witosy. Przed posągami jego autor Józef Potępa. Postument odsłonięto już po śmierci Mierzwy w 1988 r. na pl. Drzewnym w Tarnowie, b.d. AIPN

← Cegielka na budowę Uniwersytetu Ludowego im. W. Witosy w Wierzchosławicach, b.d. AIPN

Stanisław Mierzwa był człowiekiem całkowicie oddanym Witosowi. Czuł się jego spadkobiercą i kontynuatorem. Pozostawił po sobie trwałe dowody działalności polegającej na popularyzacji idei przywódcy ruchu ludowego. To Mierzwa był głównym organizatorem obchodzonych do dziś Zaduszek Witosowych oraz inicjatorem budowy nowego gmachu Uniwersytetu Ludowego w Wierzchosławicach. Dzięki niemu i w wyniku jego znakomitej współpracy z rodziną przywódcy ludowego powołano Muzeum Wincentego Witosy, a następnie Towarzystwo Przyjaciół tej placówki. Stanisław formalnie nie był członkiem władz Towarzystwa, ponieważ obawiał się, że z powodów politycznych utrudniłoby to działalność organizacji. Przez lata brał jednak udział w licznych konferencjach i spotkaniach poświęconych pamięci Witosy oraz angażował się w projekty budowy jego pomników w Wierzchosławicach, Warszawie oraz Tarnowie.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Pamięć

Stanisław Mierzwa zmarł w szpitalu im. J. Dietla w Krakowie 10 października 1985 r., prawie 40 lat po śmierci swojego mistrza Wincentego Witosa. Jak wspominał Jan Kot, Mierzwa „był człowiekiem niezwykle skromnym. Nie dbał o honory i zaszczyty. Był wielbicielem prawdy, przejawiał wielką energię i wielką pracowitość. Stale podkreślał godność i dumę z własnego chłopskiego pochodzenia, uważając je za »powinności inteligentów chłopskich« [...]. Nigdy nikogo nie oszukał ani też nie zawiódł niczyjej nadziei”. Inny przyjaciel, Edward Kaleta, mówił o nim: „podobnie jak Witos walczył o demokrację, gdyż zakładał, że chłopów jest więcej i w prawdziwej demokracji oni mogą tylko zyskać. Umysł Mierzwy był bogaty i żywy. Pasjonat. Zawsze aktywny i przywódca. Realista. Realnie oceniał cele, ludzi, epokę, sytuację i swą w niej rolę. W wir walki politycznej rzucał się cały, ale skłonny był do kompromisów. Życzliwy, serdeczny, szczery. Nie wynosił się. Nie był oschły, nie gonił za popularnością”.

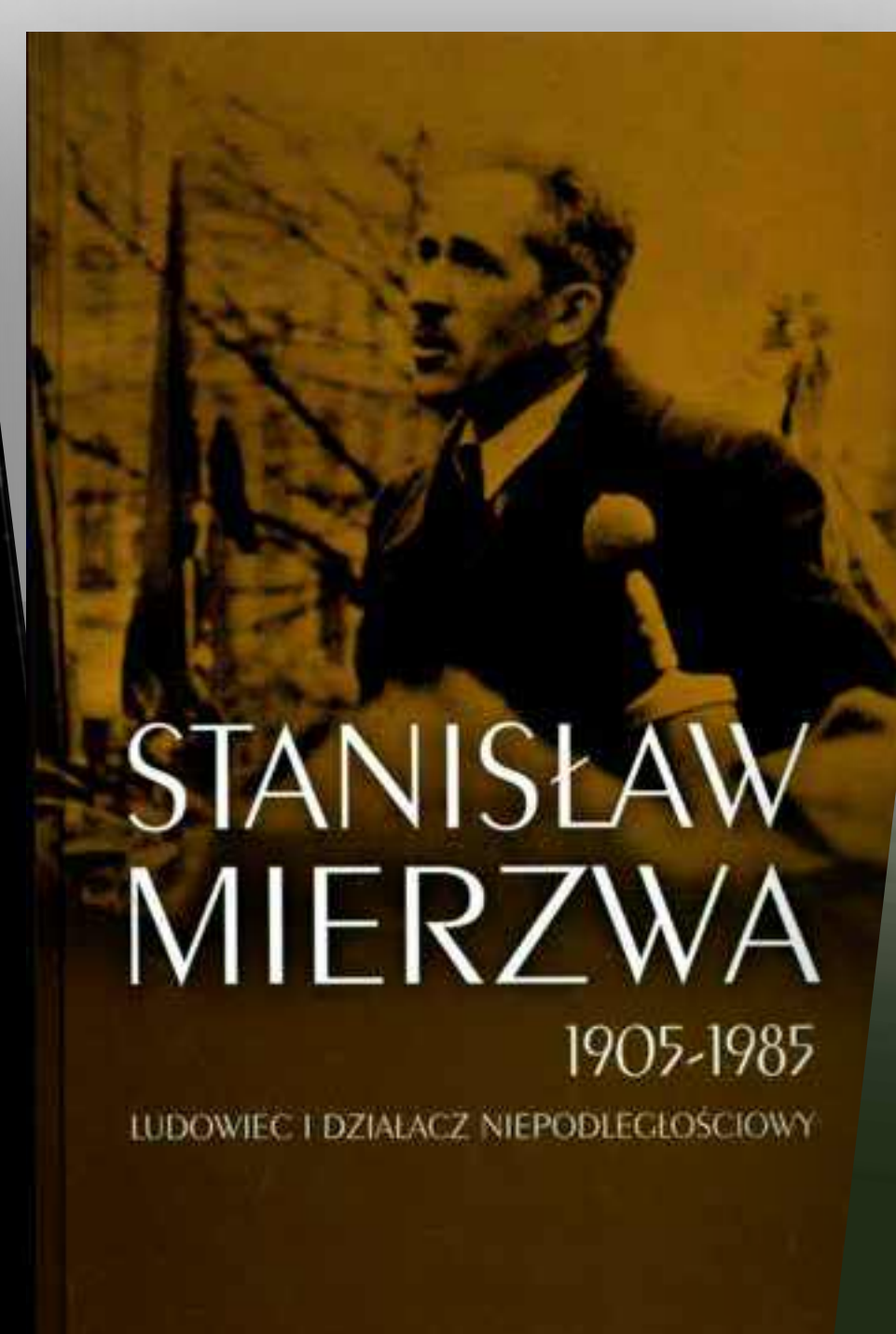
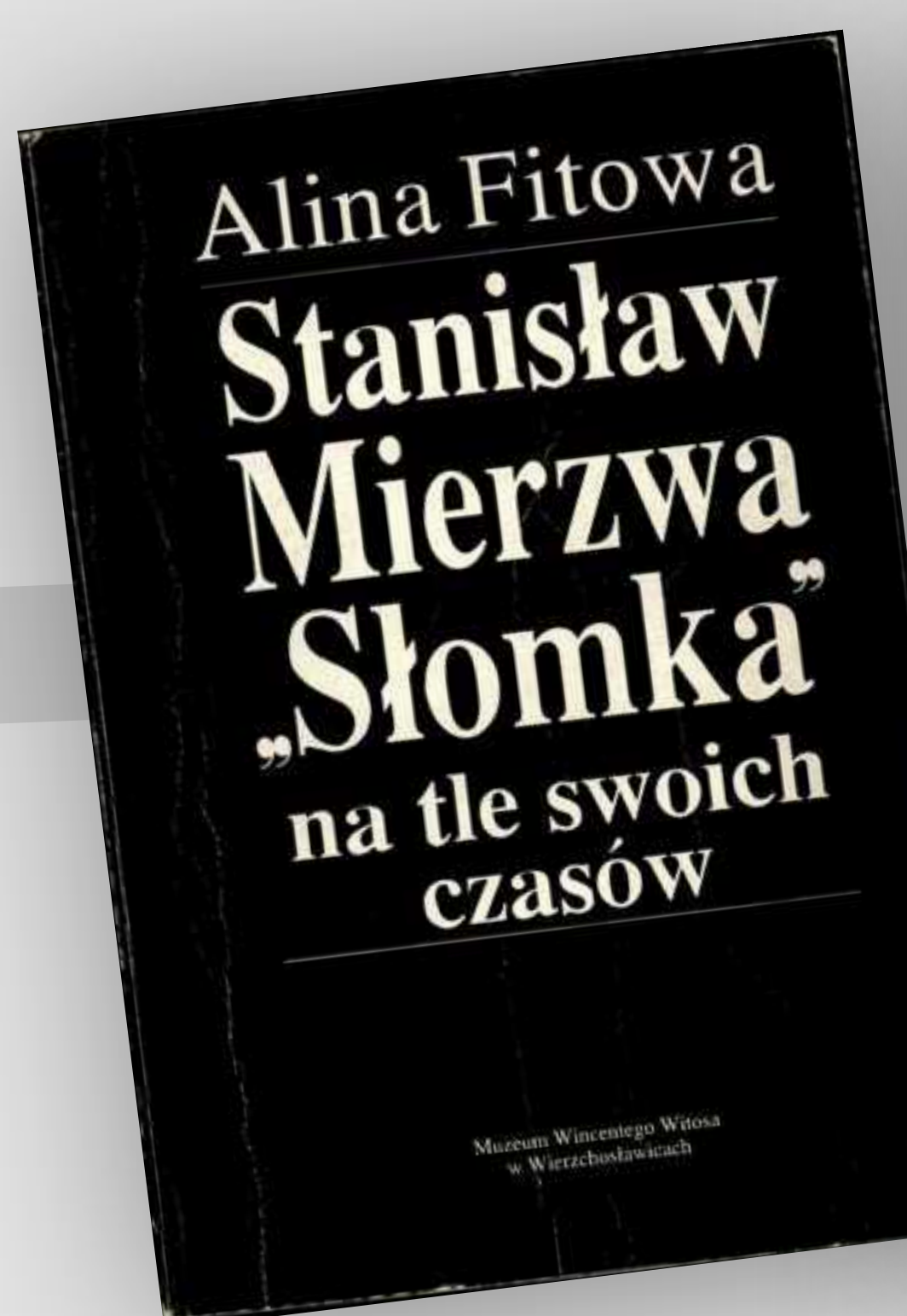

↑ Tablica upamiętniająca Stanisława Mierzwę na gmachu budynku Szkoły Podstawowej jego imienia w Biskupicach Radłowskich, 26 IX 1993 r. 📷 AIPN

← 11 XI 2018 r., w 100. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości, Prezydent RP Andrzej Duda uhonorował Stanisława Mierzwę pośmiertnie Orderem Orła Białego. Ten zasłużony działacz ludowy otrzymał także tytuły Honorowego Obywatela: Miasta i Gminy Radłów oraz Gminy Wierzchosławice 📷 Zbiory W. Mierzwy

→ Kaplica grobowa Wincentego Witosa na cmentarzu parafialnym w Wierzchosławicach, gdzie pochowany został Stanisław Mierzwa. Nieopodal, w tej samej miejscowości znajduje się Muzeum Wincentego Witosa. W jednym z pomieszczeń tej placówki urządzono Izbę Pamięci Stanisława Mierzwy, 2024 r. 📷 Zbiory R. Kurka

↑ Okładki wybranych publikacji poświęconych działalności Stanisława Mierzwy. 📷 IPN

→ Czesław Woźniczka, dyrektor Szkoły Podstawowej w Biskupicach Radłowskich im. Stanisława Mierzwę trzymający sztandar szkoły z wizerunkiem jej patrona, 26 IX 1993 r. 📷 AIPN

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

***O tyle będzie Polska silna, o ile Polacy
zechcą, żeby taką była.***

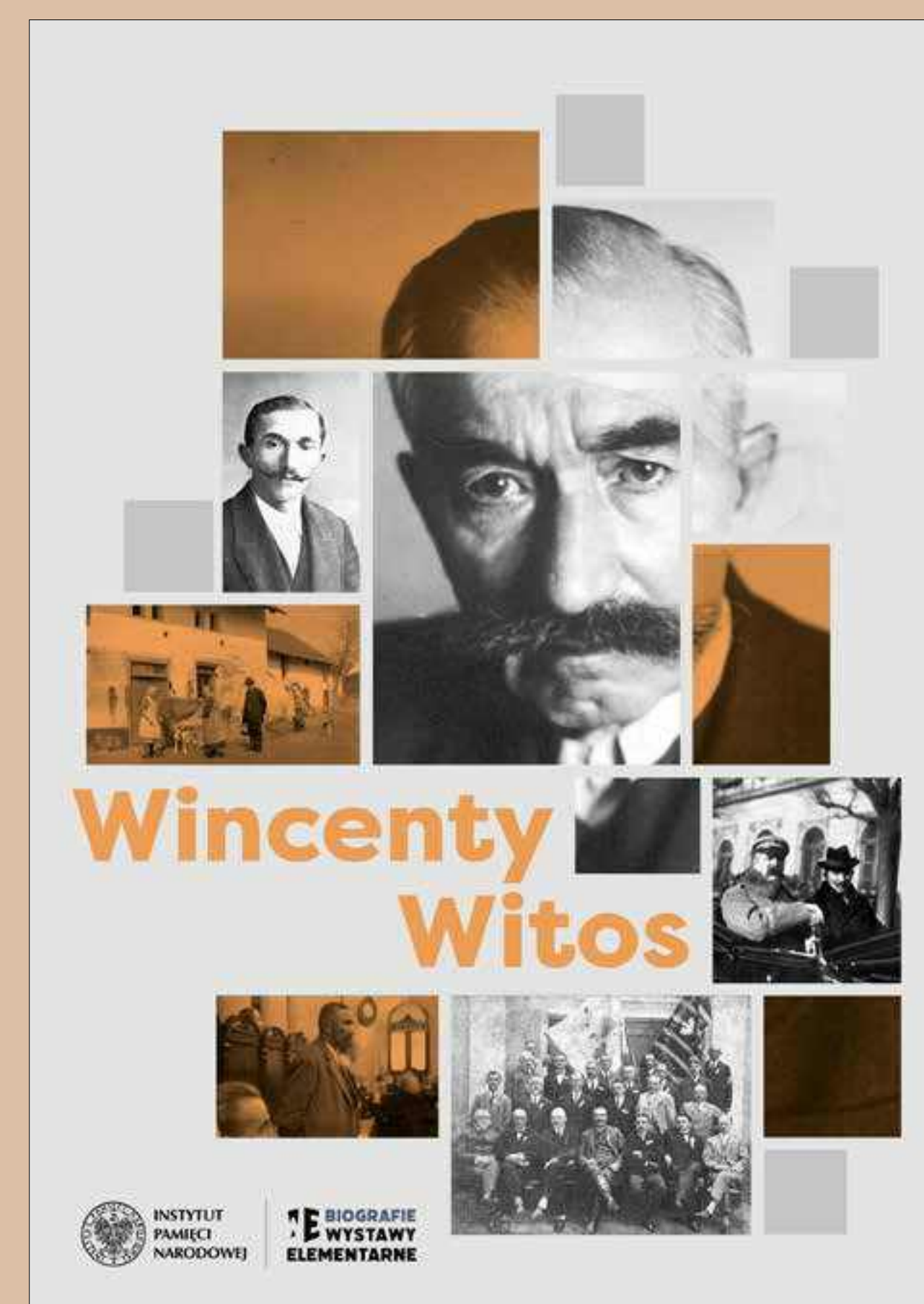
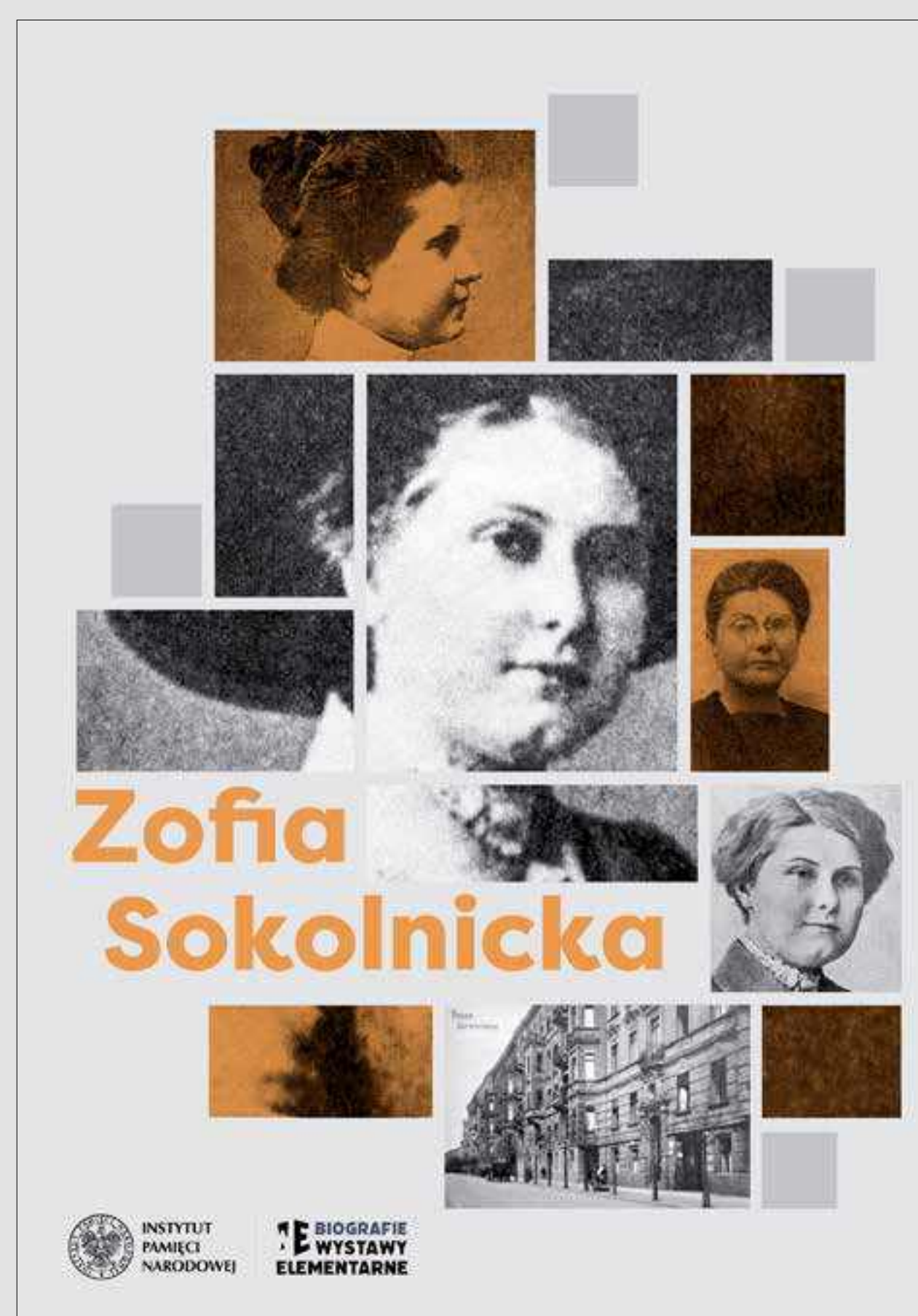
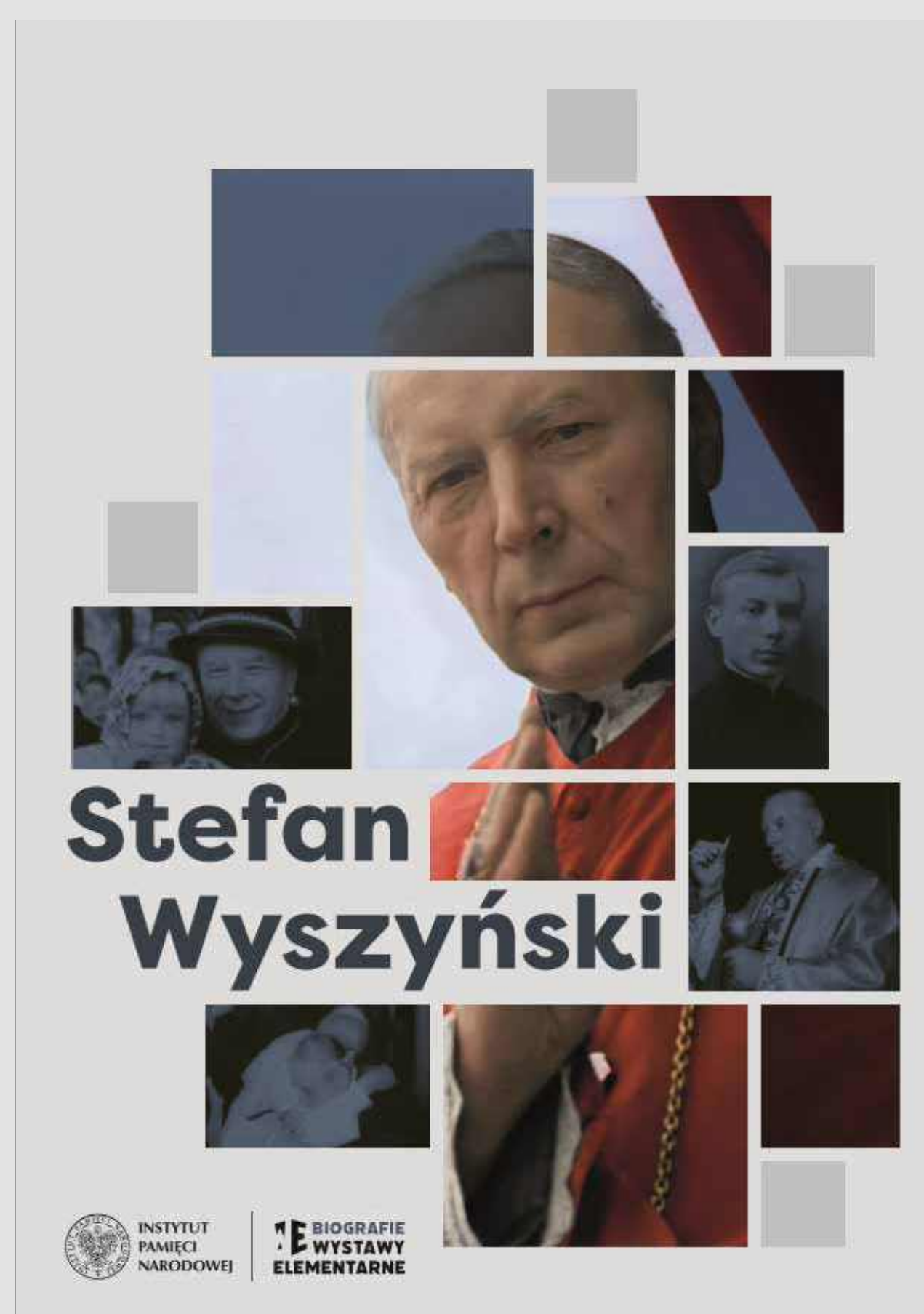
Polacy, odpowiadajcie za Polskę sami!

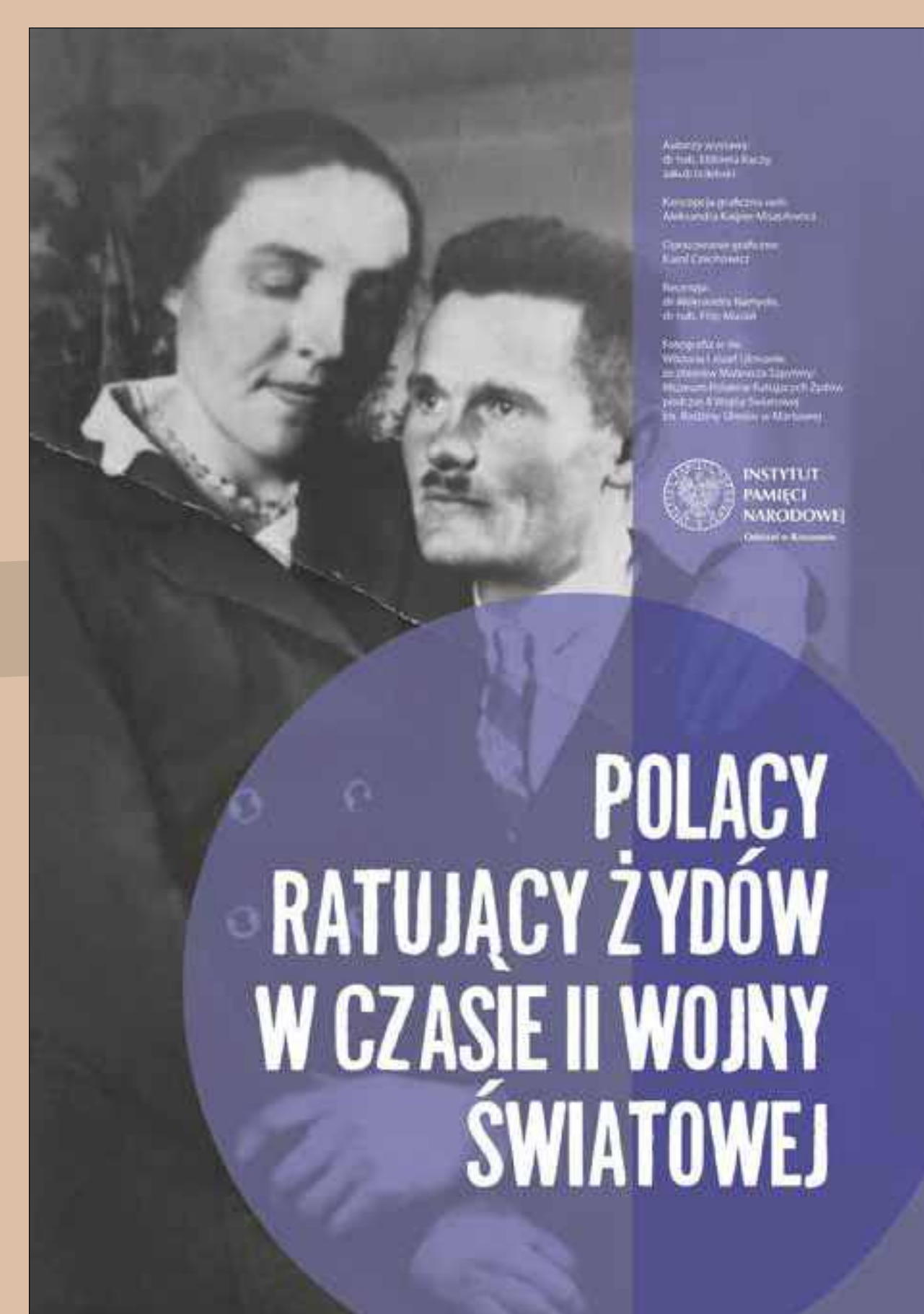
**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

Stanisław Mierzwa w swoim
krakowskim mieszkaniu podczas
spotkania z rodziną i przyjaciółmi
z okazji jego 60. urodzin.
Kraków, styczeń 1965 r. AIPN

Zobacz więcej wystaw z serii na www.edukacja.ipn.gov.pl

Zobacz inne wystawy Elementarne

Autorzy wystawy: Marzena Kruk, Radosław Kurek, Paweł Zielony
Recenzja: dr Mateusz Szpytma
Redakcja tekstu: Małgorzata Kacperek
Koncepcja graficzna serii: Paulina Żak
Skład: Krzysztof Kapłon

W wystawie wykorzystano zdjęcia i dokumenty z Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej (w tym fotografie autorstwa Stanisława Kopcia), Muzeum Ziemi Tarnowskiej, Muzeum Armii Krajowej w Krakowie, zbiorów Wojciecha Mierzwycy oraz Radosława Kurka.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ